

HAK-İS

TÜRKİYE HAK İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
Şubat 1986 Sayı 2

Kanayan Yaramız İŞSİZLİK

İşsizlik Üzerine

İş ve İşçi Bulma Kurumu
Genel Müdürü ile...

Prof.Dr. Beşir Hamitoğulları
Demokrasi, Sendikal Özgürlükler ve

HAK-İŞ

TÜRKİYE HAK-İŞİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

**AYLIK EĞİTİM VE
MESLEK DERGİSİ**
"HER AYIN SONUNDA YAYINLANIR"
ŞUBAT 1986
Sayı: 2

Sahibi

Türkiye Hak İşçi Sendikaları
Konfederasyonu adına,
Genel Başkan
Necati ÇELİK

Genel Yayın Yönetmeni
Genel Eğitim Sekreteri
Salim UŞLU

Yazı İşleri Müdürü
Zekeriya İLKDOĞAN

Yazışma Adresi
HAK-İŞ DERGİSİ

Cihan Sk. 1/36 Sıhhiye-ANKARA
Tel: 29 85 53

Yıllık Abone Ücretleri

Yurtiçi: 2500 TL.
Almanya: 35 DM.
Fransa: 100 FF.
S.Arabistan: 45 Riyal
Amerika (uçakla): 20 \$
Diğer Ülkeler: 12 \$ Karşılığı döviz.

Posta Çeki Hesabı
HAK-İŞ DERGİSİ
210986

- * Yayın Kurulu, gönderilen yazılarda dil, anlatım ve yayın tekniği yönlerinden değişiklik yapabilir.
- * Dergiden kaynak belirtilerek alıntı yapılabilir.
- * Gönderilen yazı ve resimler iade edilmez.
- * Yazılarda belirtilen görüşler yazarların kişisel düşünceleridir.
- * Yayınlanan yazılara telif ücreti ödenir.

Dizgi, Pikaj, Film
Ahsen Basın Sanayi A.Ş.
Tel: 25 92 56

Baskı
Elif Matbaası-Ankara

Baskı Tarihi
28 Şubat 1986

Yayınlarından

HAK-İŞ

ONUNCU HİZMET YILI
1976-1986

HAK-İŞ

HAK-İŞ
aylık
dergi
çıkardı

HAK-İŞ Dergisi
Yayınlandı

Hak-İş'ten

HAK-İŞ DERGİSİ

HAK-İŞ
dergisinin

HAK-İŞ

HAK-İŞ

HAK-İŞ

ONUNCU

İlk Sayının Ardından

Hak-İş'in ikinci sayısıyla yine sizlerle.

Çalışma hayatına kendine özgü bir yorum ve ses getiren dergimizin ilk sayısı, ilgi ile karşılandı. Dergimiz, siz değerli okuyucularımızın görüş ve katkılarıyla inanıyoruz ki, her sayı, bir adım daha ileriye gidecektir.

Dergimizin yayınlanması sebebiyle tebriklerini ileten okuyucularımıza, çıkışımızı duyuran basına teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Hak-İş Dergisi, öncelikle, Hak-İş'e bağlı Sendikaların bütün birimlerine, Üniversite, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı teşkilatlarına, Hak-İş'in tanıtılması amacıyla gerekli görülen kişi ve kuruluşlara ücretsiz gönderilecektir. Bunun dışında dergimize abone olmak isteyen okuyucularımız ise abone bedeli olan 2500 TL.yi 210986 nolu posta çeki hesabımıza yatırdıkları takdirde abone kaydedileceklerdir.

Dergimizin bu sayısında ağırlıklı konu: İşsizlik...

Günümüzün sosyal ve ekonomik problemlerinin başında gelen işsizlik konusu, dergimiz araştırma servisi tarafından incenerek sizlere sunuluyor.

Bu sayımızdan itibaren dergimize gelen mektuplardan da zaman zaman örnekler sunacak, okuyucularımızın sesini, dergimiz eliyle geniş kitlelere ulaştıracağız. Bu açıdan; çalışma hayatına ilişkin konularda; mektuplarınızı, düşüncelerinizi, tekliflerinizi, eleştirilerinizi beklediğimizi belirtiyoruz. Okuyucularımızın sorularını ise sendikamız müşavirleri, avukatlarımız veya konunun uzmanları cevaplandıracaklardır.

Dergimiz, Hak-İş tarafından gerçekleştirilen toplantılarda bez, afiş, pankart olarak kullanılmak, değerlendirilmek üzere bir slogan yarışması açmıştır. İşçi hakları, emek, alıntı, iş, çalışma, üretim, hak, birlik, dirlik gibi kavramları içine alan ve Hak-İş'in görüşlerini yansıtan sloganlarınızı en geç 30 Mart 1986 günü elimizde olabilecek şekilde göndermenizi bekliyoruz. Sloganlar seçici kurul tarafından değerlendirilecek, beğenilen sloganların sahiplerine çeşitli ödüller verilecektir.

Ayrıca "Hak-İş Marşı Yarışması"nı da okuyucularımıza duyurmak istiyoruz.

Dergimiz, ilk sayısında da belirttiğimiz gibi "dosdoğru" bir yolda, her gün bir adım daha ileri, daha dolgun, güzel ve arandığı bir dergi olma yolunda yürüyecektir. Gelecek sayımızda birlikte olmak dileğiyle selâmlarımızı iletiyoruz.

Zekeriya İlkdoğan

Hür Sendikacılık

12 Eylül öncesi takriben bin olan sendikadan bugün sadece elli ikisi barajları aşmış olarak faaliyetini sürdürülebilmektedir. Bin ile elliiki rakamlarından hareket edersek kanaatime göre Türkiye'de "Hür Sendikacılık"ın ne derece var olduğunu tesbit etmek daha rahat olacaktır.

Anayasanın 51. maddesi "**İşçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler...**" hükmüne amirdir.

Bu hükmün, uygar ve demokrat bir düşüncenin ürünü olarak değerlendirilmesi gerekir, keza, bu müsbet düşüncenin 2821 sayılı Sendikalar Kanununa da yansımaları temin edilmelidir. Aksi halde ülkemizde "Hür Sendikacılık" ve gelişiminden söz açmak bugün olduğu gibi imkânsız olacaktır.

Anayasanın 51. maddesi her ne kadar sendika kurmak izne bağlı değildir hükmünü getirmiş ise de, bu olumlu hükmü 2821 sayılı sendikalar Kanununun diğer hükümlerini bir tarafa bıraksak dahi, sadece 61. maddesi fiilen işleme hale getirmektedir.

Anılan 61. madde "**İşyerinde uygulanan Toplu İş Sözleşmesinin tarafı olan işçi Sendikasının...**" sadece aidat alabileceği hükmünü getirmiştir. Ancak, sözleşmeye taraf olan sendikadan istifa ve başka bir sendikaya üye olunması haliyle ilgili olarak bir düzenleme, yasa da mevcut değildir. Yani işyeri veya işletme düzeyinde yüzde yüz üye çoğunluğuna sahip olsanız dahi, sözleşmeye taraf olmadığınız hususu yasa hükmüne dayandırılıyor ve aidat talep edememekle karşı karşıya bırakılıyorsunuz.

Hal böyle olunca hadiseyi % 10 barajla müsterek bir değerlendirmeye tâbi tutarsanız, ülkemizde hür sendikacılığın olmadığını hemen tesbit

edebilirsiniz. Bugün, Anayasa'nın sendika kurma izne bağlı değildir, hükmünden yararlanarak sendika kurabilirsiniz. Ancak, onu yaşatamaz ve büyütemezsiniz. Başka bir ifadeyle tabela sendika olmaktan kurtaramazsınız.

Çünkü, % 10'u otuz bin olan işkolunda kurulu bir sendika, otuz bin üyeye sahip olana, yani % 10 barajı aşana kadar sözleşme yapma ehliyetine haiz olamamakta ve sendikasına kaydettiği üyelere aidat toplayamamaktadır. Bize göre bu çarpık tablo sarı sendikacılığı dolaylı biçimde gündeme getirmekte, yüzde onu aşmak için sendikaları ele güne mahkûm etmektedir.

Neresinden bakarsanız bakın 61. madde öncelikle ele alınıp gelişmeciliği önleyen görüntüsü giderilmedikçe, 274. Sayılı eski Sendikalar Kanununun 23. maddesi müvacehesinde yeniden düzenlenmedikçe, güçlü sendikacılık değil, tek tip sendikacılık amaçlanmış olacak ve ülkemizde "Hür Sendikacılık"ın sadece lafı edilecektir. **2821 Sayılı yasayla çalışma hayatı mı yeniden düzenlenmek istenmiş, yoksa Türk-İş mi güçlendirilmek istenmiştir?** sorusunu sormaktan insan kendini alıkoyamamaktadır. Bu yasa, tümüyle reaksiyoner bir yapıya sahiptir. Kişi hak ve hürriyetlerini, seçme ve seçilme özgürlüğünü, hür sendikacılığı ortadan kaldırır mahiyet arz etmektedir. Sendika enflasyonu ile da meseleyi karıştırmamak gerekir. Allah göstermesin, Hak-İş üyesi ve bir kısım bağımsız sendikalar bütün olumsuz şartlar ve manialara rağmen, barajları aşmış varlık gösteremeselerdi, bugün fiilen ülkemizde işkolu düzeyinde tek tip sendikacılık, bu yasalar sayesinde ikame edilmiş olacak ve çalışanlar ordusu istemesler de malûm sendikalara üye olmaları zorlanmış olacaktı.

Hak-İş'in varlığının ne büyük manalar ifade ettiğini, bu yazıdan sonra herhalde daha iyi anlıyoruz değil mi?

Necati Çelik

Kanayan Yaramız: İŞSİZLİK

“Ülkemizde ekonomik ve sosyal içerikli en büyük sorun nedir?” sorusu ile milyonlarca kişiyi kapsayan bir anket düzenlese, herhalde birinci sırada yer alacak sorun “İşsizlik” olacaktır.

Değişen ekonomi ve sosyal yapıyla birlikte, sürekli bir artış içinde görülen işsizlik, ortaya çıkardığı olumsuz etkileriyle ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Bu boyutuna rağmen ülkemiz insanının yapısından kaynaklanan sabretme ve kuvvetli aile bağları bu sorunu sosyal patlamının eşiğinden uzaklaştırmaktadır. Gerçekten bu sorunun sosyal yapımızda daha belirgin izlerini görmediyse esasta bu olgu yatmaktadır. En basitinden, işsiz kalana çevresindeki yakınlarının gösterdiği destek, işsizi bu tehlikeli noktadan uzaklaştırmaya yetmektedir.

Yıllardır bu canavar, bünyemizi kemirip dururken, bunun karşısında müstakilen ve istikrarlı bir mücadele ortaya konamamıştır. Hükümet programlarında ve Beş Yıllık Kalkınma Plânları'nda sözde kalan bir yaklaşım sergilenmiştir. İşin ilginç yanı, bu yaklaşımlar iktidardaki zihniyete göre değişerek ortaya çıkmıştır. Plânlı kalkınma dönemine girildiği 1962 yılından beri, beş yıllık bütün kalkınma plânlarında bu konuya devamlı değişen politikalarla yaklaşmıştır. 1. Beş Yıllık Plân nüfus artışına, 2. Beş Yıllık Plân döneminde iktisadî kalkınmaya, 3. Beş Yıllık Plân döneminde Sanayileşmeye, 4. Beş Yıllık Plân döneminde teknoloji ve sanayi ile bağımlı olarak belirlenen politikalarla soruna çözüm arayışları olmuştur. Öngörülen çözümler, uzun vadeli olmasına rağmen, uygulamalar kısa vadeli olmuş, saman alevi gibi yanıp sönen bir mücadeleden öteye gidilememiştir.

Bu arada şu tesbitimizi de belirtmek isteriz: “İnsan unsurunu birinci plâna almayan ve yerleşik bir devlet politikası oluşturulamayan bu plânlarla başarılı olunamayacağı bir gerçektir.”

Ülkemizdeki istihdamın ortaya koyduğu bu tablo içinde işsizlik birbirinden önemli noktalarda ayrılan çeşitlerle karmaşık bir yapıdadır. Bu

çeşitler esas olarak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır.

1- **Açık İşsizlik:** Çalışma istek ve yeteneğine haiz olduğu, geçerli ücret düzeyinde çalışmayı kabul ettiği halde, iş arayıp ta bulamayanları kapsamaktadır.

Bu işsizlik çeşidi, değişik şekillerde ortaya çıkmaktadır. Bunların başlıcaları Yapısal, Teknolojik, Konjoktürel, Mevsimlik, Arizî İşsizlik tanımlamalarıyla belirginleşmektedir.

2- **Gizli İşsizlik:** Çalışan sayısı

Öngörülen çözümler uzun vadeli olmasına rağmen, uygulamalar kısa vadeli olmuş, saman alevi gibi yanıp sönen bir mücadeleden öteye gidilememiştir.

nın üretim için yeterli düzeyi aşması durumunda ortaya çıkmaktadır. İş gücünün verimliliği ve ücretin düşük olduğu bu çeşitte, bir kişinin gördüğü işi birkaç kişi yapmaktadır.

Ülkemizde belirgin olarak yaşanan açık işsizliktir.

Adı ne olursa olsun işsizliğin acı tablolarını hergün yaşamamızın içinde açıkça görmekteyiz. Alınacak yüz kişi için stadların bile yetersiz kalması, gazetelerdeki intihar, cinnet haberleri bu tabloyu net olarak resmetmektedir.

Rakamların Ortaya Koyduğu Manzara

İşsizlikle ilgili resmi ve özel kuruluşlarca ortaya çıkarılan rakamlar çoğu zaman çelişkili olmakla birlikte genellikle üzerinde durulan rakamları vermekle yetineceğiz.

İşsizliğin birinci derecede sebebi olan yatırımlar yönüyle rakamlara barksak, bütçelerde yatırımlara ayrılan payların gittikçe küçüldüğünü görmekteyiz:

1977:	% 23.1
1983:	% 18.8
1985:	% 18.2

Yatırım eğiliminin gerilemesi, büyüme hızını olumsuz etkilemiş, dolaşısıyla istihdamı etkileyerek, işsizliği büyük boyutlara yükseltmiştir. İşsizliğin artış seyrini, aşağıdaki rakamlar açıkça göstermektedir:

Yıllara göre işsizlik artışı (Milyon)

1978:	2.1
1979:	2.3
1980:	2.6
1981:	2.9
1982:	3.2
1983:	3.5
1984:	3.9
1985:	4.3

Tabloda görülen artışa göre % 14 ile başlayan artış bugün % 20 oranına gelip dayanmıştır. Bunun % 58'i genç kesimdir.

Ülkemizin tek istihdam kuruluşu olarak İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMU (İİBK) istatistikleri, sadece kayıtlı işsizleri göstermekte olup, sınırlı hizmeti ile işsizlik hakkında gerçek rakamları tesbit etmekten yoksundur.

“**Ü**lkemiz insanının yapısından kaynaklanan sabretme ve kuvvetli aile bağları, bu sorunu, sosyal yapımızda daha belirgin izlerini görmediysek, esasta bu yatmaktadır.”

Buna rağmen İİBK istatistikleri de bu olumsuz gidişatı göstermekte yeterli kanaati vermektedir.

Yıllar	İş İsteği	Yerleştirme
1980	504.780	163.426
1981	618.137	161.048
1982	639.142	151.278
1983	648.837	158.042
1984	683.717	178.018
1985	512.590	157.690

İİBK'nun çeşitli guruplamalar içinde ortaya çıkan istatistiklerinin 1984-1985 yılları kıyaslaması aşağıda belirtilmiştir. Bu istatistiklere göre bugün için ortaya çıkan kayıtlı işsiz sayısı milyona ulaşmış bulunmaktadır.

İŞSİZLER MESLEKLERE GÖRE

	1985	1984
TOPLAM	966.195	863.589
ERKEK	805.516	721.985
KADIN	160.679	141.604
VASIFLI	464.015	390.598
VASIFSIZ	502.180	472.991

EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE

	1985	1984
Ok. Yazma Bilmeyenler	23.888	22.847
OKUR-YAZAR	57.150	56.478
ILKOKUL MEZUNU	503.407	459.140
ORTAOKUL MEZUNU	116.416	96.265

SANAT (ORTA) MEZUNU

	725	850
LİSE MEZUNU	167.311	142.394

SANAT (LİSE ÜSTÜ) MEZUNU

	1.383	1.433
FAKÜLTE VE YÜKSEKOKUL MEZ.	10.192	15.728

YAŞ GURUPLARINA GÖRE

	1985	1984
14 ve AZ	2.274	15.070
15-19	133.447	111.608
20-24	394.764	348.510
25-29	236.778	214.944
30-34	109.998	98.635
35-39	52.039	44.475
40-44	23.793	19.729
45-64	11.180	9.538
65-Fazla	1.922	1.080

Foto: R. Candemir

Yatırım eğiliminin gerilemesi büyüme hızını olumsuz etkilemiş, dolayısıyla istihdamı etkileyerek işsizliği büyük boyutlara yükseltmiştir.

İŞSİZLİK ÜZERİNE

İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürü Teoman GÜNER ile

Ülkemizin tek istihdam kuruluşu olan İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun "İşsizlik" ile ilgili uygulamalarını ve görüşlerini Kurum Genel Müdürü Teoman Güner'den öğrenmeye çalıştık. Bu hususta Dergimiz Yazı İşleri Müdürü Zekeriya İlkdoğan'ın görüşmesini özet olarak sunuyoruz

HAK-İŞ: Kurumunuzun işgücü piyasasını izleme, işgücü ile iş taleplerini karşılamada takip ettiği metod nedir?

GÜNER: Şu anda takip edilen metodu açıklayabiliriz. Önce sıra sistemi kaldırıldı. Sıra sistemi kaldırıldı derken kuruma kayıtlı olanlardan sıradan gönderme yapılmadığı anlamına gelmesin. Bu sıra sisteminin kaldırılması şöyle oldu: Günlük müracaatçı vatanadaş talep edilen işe şartları uyuyor ise gönderiliyor. Birde sıradan bir açık işe yirmi kişi gönderiliyor. Bu kaldırma bu uygulama basitleştirme işlemi ilk önce kuruma çağrılıp kart verme şeklinde başlatıldı. Bunun bazı mahsurları, özellikle vatanadaşa zorluk olduğu görüldü. Misal, 300 kişilik bir talep için 6000 kişinin kuruma gelmesi, kurum kapılarında beklemesi icabında bu kartı alabilmek için gece 12'den itibaren kurum önünde yatıp sabahı beklemek mecburiyetinde kalıyor idi. Bu, tabii vatanadaş için büyük bir külfet idi. Önceden kart alayım diye bazı suistimalli yollara tevessül söz konusu oluyor idi. Memurumuz ve diğer ilgililer de bu noktada şaibe altında kalıyorlardı. Bu durumu dikkate alarak biz, vatanadaşın bizim kapımızın önünde beklemesine mani olmak için bu sistemden vazgeçtik. Şöyle bir sistem getirdik; Bu sistemle, açık işe durumu uyan vatanadaşlarımızın adreslerine kartlarını göndermeye başladık. Artık bundan sonra açık iş aldığımız zaman kaynağımızı tanıyoruz. Kaynağımızdaki o açık işe durumu uygun vatanadaşları-

mızın adresine kartlarını gönderiyoruz. Bu kartlarda şu tarihte şu işyerinde bulunun ve orada imtihana gireceksiniz denmektedir. Dolayısıyla vatanadaşımız artık kart alabilmek için kapımızda beklemekten, eziyet çekmekten ve masraftan kurtulmuş oldu.

HAK-İŞ: İşyerine takdim sayısının 5 den 20'ye çıkarıldığını söylediniz. Basında bu uygulama ile açık işe giden işsiz kişinin o işe girmediği takdirde tekrar kayıt yaptıramayacağı bu sürenin de 10 yıl olduğu şeklinde bir haber yer aldı, bu ne derece doğrudur?

GÜNER: Hayır efendim öyle birşey yoktur, yanlış bilgidir. Vatanadaşımız o işi kazanamadıysa bize kazanamadığına dair bilgi geldikten sonra tekrar durumuna uygun bir açık iş olduğu takdirde tekrar gönderilme yapılmaktadır. Hiç beklenilmeden gönderilmektedir.

İ.İ.B.K. Ank.Şb.Md. O.Nesip KESEMEN iş ilânları önünde bilgi verirken..

HAK-İŞ: Yani kaydında tekrar yenileme gibi bir durum söz konusu değil?

GÜNER: Söz konusu değildir. Aynen kaydı devam etmektedir. 10 kere de gönderilme söz konusudur. Uygulamaya koyulmuş bir düşünce olmamakla birlikte bir açık işe 10 kere gönderilen bir kişi eğer işe giremediyse kalifikasyonunu arttırıcı rehabilite eğitimi yapma düşüncemiz vardır ve

şu anda İzmit'te bir eğitim merkezi açma durumundayız.

HAK-İŞ: Meslek Eğitimi şeklinde mi?

GÜNER: Evet, meslek eğitimi şeklinde düşünülmektedir ama ilerde dediğim gibi 10 kere bir yere göndermiş isek ve işe giremedi ise bu kişide kalifikasyon eksikliği var demektir. Onları tarayacak, o mesleklerde onları eğitime sokucu bazı tedbirler alacağız.

HAK-İŞ: Sizin yapacağınız eğitimin yeni açılan beceri kursları ile bağlantısı varmıdır?

GÜNER: Hayır, tamamen müstakil, kurumumuza aittir. O valiliklerin denetimindedir, bizden de elemanlar alınmaktadır. Bizimki tamamen kurumun içerisinde olarak yürütülen bir hizmet olacaktır ve bütün Türkiye'ye de yaygınlaştırma noktasında çalışmalarımız devam etmektedir.

HAK-İŞ: Sayın Bakan tarafından kurumunuzun teşkilat kanununun değiştirilmesi ve Modernizasyonu üzerinde durulduğu açıklanmıştı. Bu hususta getirilmek istenen nedir?

GÜNER: Teşkilat Kanunumuz hazırlıkları yapılmış ve Bakanlıkların görüşüne sunulmuştur. Bakanlıklardan alınan görüşler çerçevesinde son redakte çalışmalarını yapılmaktadır. Yeni kanun ile 88 sayılı ILO sözleşmesinin esprisi içerisinde bağımsız, muhtar bir teşkilat yapısı içerisinde teşkilatlanma şekli tercih edilmiştir. Bunun yanında özellikle sakatların eski hükümlülerin ve korunmaya muhtaç çocukların istihdamında bazı yenilikler getirilmektedir. Bu yeniliklerin başında sakatlar ve eski hükümlüler için daha önceden bu nitelikteki yeni, sakat ve eski hükümlülerini istihdam etmeyenler için iş Kanununda bazı cezalar öngörülüyor idi ve bu cezalar genel görevli mahkemeler tarafından veriliyordu. Bu, ce-

zanın önleyiciliği noktasında pek etkili olamıyordu.

HAK-İŞ: Sembolik cezalarla tabi...

GÜNER: Evet, şimdi yeni getirilen sistemle bu cezalar İ.İ.B.K. nun bütçesine intikal edecektir. Bunun yanında korumalı işyerlerinin açılması keyfiyeti vardı. Korumalı işyerlerinin açılması ise Bakanlar Kurulu kararına bağlı olacaktır. (Hangi sektörlerde olacağı hususu) diğer taraftan özellikle tüzüğe bağlanan bazı hususlar yönetmeliklerle düzenlenecektir. (Tüzük çıkartmak daha zor olduğu için) Nitekim bu zorluğu biz bu anda yaşıyoruz. İş Kanununun 25. Md. çerçevesinde sakat ve eski hükümlü istihdamı tüzüğe bağlandığı için ve henüz de tüzüğü çıkarmadığı için işverenlerimiz sakat ve eski hükümlü istihdamından imtina etmekte, bunların yargı mercilerine intikalinde de gerek Cum. Savcıları ve gerekse Mahkemeler beraat kararı vermektedirler. Enson Yargıtayın vermiş olduğu bir kararla tüzük çıkmasını beklemeden bunların cezalandırılabilceği hüküm altına alınmıştır.

HAK-İŞ: Mevcut duruma göre kurumunuzun bu konuda uygulaması nedir?

GÜNER: Sakat ve eski hükümlü yerleştirme konusunda kurumumuz etkin tedbirler almış bulunmaktadır. İşverenlere süre verilerek kontenjanlarının doldurulması istenmiş ve doldurulmadığı taktirde kanuni işlemlere tevessül olunacağı kendilerine tebliğ edilmiştir.

HAK-İŞ: Kanuni işlem deyince ne anlıyoruz?

GÜNER: İş Kanununun 25. Maddesi çerçevesinde % 2 oranında sakat ve eski hükümlü yerleştirme mükellefiyeti vardır. Bu mükellefiyete uymayan İş Kanunun ilgili ceza maddesi gereğince istihdam etmediği her sakat için ayda 15.000 lira ödemesi yolunda cezai, kanuni takibattır.

HAK-İŞ: Kurumunuz içinde ve dışında birçok rüşvet hadisesi basına yansımıştır. İşsizlik içindeki vatandaşın bilhassa yurt dışına gitmek için buna mecbur bırakıldığı bu durum hakkında aldığınız tedbirler varmı?

GÜNER: İ.İ.B.K. Hizmetlerindeki rüşvet olayı enteresan bir olay, çünkü vatandaşımız işsizlik sebebiyle işe girebilmek için para vererek işe girmeyi düşünüyorlar. Biz geldiğimiz zaman büyük miktarlara varan rüşvet olayı söz konusuydu. Biz bunu iki türlü hallettik. Bir, alınan basitleştirme tedbi-

İ.İ.B.K. Gn.Md. GÜNER, Şb.Md. O.Nesip KESEMEN Yazı İşleri Müdürümüz İLK-DOĞAN'a işsizler için açılan lokal ile ilgili bilgi verirken... Güner: "Bu lokalde işsizlere beklerken ucuz çay ve bisküvi ikram ediyoruz."

leriyle, çünkü olayı ne kadar basitleştirirseniz o kadar aracıya ihtiyaç kalmaz. Eskiden açık işi müdür ve şeften başka kimse bilmezdi, bugün artık grup tabellalarında her yerde broşürlerde açık işler belli. Vatandaş önce açık işi öğrenmek için para veriyordu. Bürokrasiyi azaltma tedbirleriyle rüşveti asgari seviyeye indirdik. Şimdi şöyle ifade edeyim, kurumun 40 yıllık mazisi vardır. Bu kurumun 39 yılda rüşvet ve suistimalden görevden çıkarılan sayısından fazla 1984 yılında ben rüşvetle görevi suistimal veya haksız menfaat temininden elemanların görevine son verdim. İstanbul da kendini İş Müfettişi olarak tanıtıp 2000 lira para toplayan bir memurum vardı. Bu memurumun bir mal beyannamesini inceledim; tahmin edemezsiniz 4 Milyar nakit.

HAK-İŞ: Yani 4 Milyarlık varlığıyla halen kurumda bulunuyordu, öylemi?

GÜNER: Evet, benden önce olduğu için geçici çıkarma cezası vermişler, cezası bittikten sonra, İstanbul'da tekrar işe başlatılmış. Biz onu başka yere tayin ettik, yani daha az alamayacak bir yere tayin ettik. Bizim kurumda 500.000 lira rüşvet alarak yurtdışına işçi gönderen elemanlarımız oldu. Eskiden yumuşak davranıyorlardı, biz teker teker bunların hepsini suistimalle yakalayarak attık, şimdi tek kişi yok.

HAK-İŞ: Bir rakam verebilir misiniz?

GÜNER: Rüşvet, suistimal ve evrakta sahtekarlık gibi fiillerle 20 kişinin görevine son verdik.

HAK-İŞ: Kurumunuz dışında yurt dışına işçi götürüldüğü, buralarda rüşvetin olduğu basında yer alıyor. Bu hususta bilgi vermişsiniz?

GÜNER: Türk işverenleri gerekli belgeye ve yurt dışında işe sahip oldukları takdirde işçi götürme imkanına sahiptirler. Bu yine bizim kontrolümüz ve iznimiz ile gerçekleşmektedir. Bunun dışında gidenler kaçak olarak gidiyorlar. Bu konuda enteresan olaylar intikal ediyor bize. Türeyen bir kısım işçi şirketleri yurt dışına işçi götürmek için para topluyorlar, toplarken de güven vermek için mesela üç ay içinde götüremezsek parayı iade edeceğiz taahhüdünde bulunuyorlar. Diyelimki 300 vatandaştan 300 biner lira topluyorlar, ne eder 90 milyon. Bu parayı üç ay vadeli faize yatırıyorlar. 3 ay sonra işçi götürmüyoruz diye parayı iade ediyorlar. Üç ay içinde milyonlarca faizi cebe atıyorlar. İşte kısa günün ticareti.

HAK-İŞ: Son olarak sorum şu: Kurumunuza müracaat şeklinde yeni bir uygulamaya geçtiğinizi öğreniyoruz; Telefonla kayıt ve danışma, bu hususta da kısaca bilgi vermişsiniz.

GÜNER: Evet, İşsizlerimize kolaylık olarak getirdiğimiz yeni uygulamalardan biriside bunlardır. Vatandaşa kayıtda bir sürü evrak isteme yerine beyanını yeterli kılıyorduk. Bunu daha ileri giderek işsizlerimizin telefonla açık işleri öğrenmeleri ve kayıtlarını yapturmaları imkanını getirdik. Çok kısa bir sürede bütün yurt çapında 066 no'lu telefonumuz bu ihtiyaca cevap verecektir.

Hükümetin İşsizliğe Bakışı

Hükümetin İşsizliğe bakış açısını iktidar Partisi tarafından yayınlanan kitapçıktan aynen alarak tesbit etmeye çalışalım. (Köylü, İşçi, Memur Sorunları/Turgut Özal'ın Görüşleri)

Kitapçıkta "İşsizliği nasıl çözeceksiniz?" sorusuna şu cevap veriliyor.

"İşsizlik, Türkiye'nin geçmişte olduğu gibi bugün de en büyük meselelerinden biridir. İşsizliği çözmenin yolu kaynak israfını önlemekle elimizdeki parayı çarçur etmemek, her kuruşu yeni yatırımlara, yeni fabrikalara harcamakla başlar. Bunu yapmazsanız işsizlik azalmaz, artar. Kaynaklarımızın istaf edilmesini önledikten başka tasarruflarımızı da azami ölçüde artırmanız gerekmektedir. Bunun için yurt içinde serbest faiz politikasını uyguladık. Türkiye'nin kredi itibarını yükseltmeye çalıştık. Kredi itibarı yükselen Türkiye yurt dışındaki tasarrufları Türkiye'ye kredi olarak ya da yatırım olarak çekebilecek duruma gelmektedir."

İşsizliği kalıcı olacak çözümenin tek yolu kalkınma hızını % 7'lerin üzerine çıkarmaktır. Bu da devamlı olarak üstüne bastığımız enflasyonun düşürülmesiyle doğrudan ilgilidir. Enflasyon düşürülmedikçe

kalkınma hızı % 7'lerin üzerine çıkarılmaz.

Uyguladığımız serbest faiz politikası işçi-yoğun yatırımları teşvik etmiştir. Bu da işsizliği azaltmada önemli rol oynamaktadır.

İşsizliği çözmek için enflasyonun artması gerektiğini iddia edenler, hayal pahalılığının, zamların daha fazla olması gerektiğini savunurlar. Sakın bu telkinlere kanmayın. Bunların niyetleri, işsizliği azaltmak değildir, havadan para kazanmaya alışmış olanlara yeniden aynı imkânı yaratmaktır.

24 Ocak Kararları alındığında İİBK istatistiklerinde kayıtlı işsiz sayısı 201 bin iken bu gün 5 kat artarak kayıtlı işsiz sayısı 1 milyonu geçmiştir. Diğer taraftan gerçek işsiz sayısının 1980'de 2.6 milyon iken bugün 4.5 milyonu bulması "İşsizliği Nasıl Çözdünüz" sorusunun cevabı olsa gerek.

İşsizlikle Mücadelede Hükümetin Yaptıkları

Hükümetin İşsizlikle mücadele programına ilişkin ilk müşahhas yaklaşımları bu hususta görevlendirilen Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Titiz'in çalışmaları ile belirginleşmeye başlamıştır. Mayıs 1985 ayı itibarıyla kamuoyuna açıklanmaya başlayan bu çalışmalar ile bugün nereye gelindiği ve ne yapıldığına ana hatlarıyla bakmaya çalışalım:

Devlet Bakanı'nın başkanlık ettiği "İstihdamı Geliştirme Yüksek Koordinasyon Kurulu" işsizlikle mücadele için 17 proje geliştirdi. Oluşturulan bu projeler ana başlıklarıyla şunlar:

1. Çalışma hayatına ilişkin mevzuat düzenlemeleri, 2. Atıl kapasitelerin harekete geçirilmesi, (Sümerbank'ın çeşitli fabrikalarına ikinci ve üçüncü vardiyaya ilavesi), 3. İşletmecilik sorunları olan kuruluşlara yardım, 4. Geriye yörelere emek yoğun endüstrilere girdi sağlayan yatırımların yapılması, 5. Güç durumdaki işçi şirketlerinin rehabilitasyonu, 6. Turizmde ev pansiyonculuğu, 7. İşsizlerin beceri kazanma yoluyla iş kurmaları veya iş bulmalarını sağlama, 8. Ev üretiminin teşviki (Halıcık, konfeksiyon ve hatıra eşyası gibi kırsal veya kentsel kesimde evlerde yapılan üretimin desteklenmesi), 9. Küçük ve orta büyüklükteki teşebbüslere çok yönlü destek sağlanması, 10. Yatırım projelerinin hızlandırılması yo-

luyla istihdam sağlanması, 11. Kamu kuruluşlarında verimliliğin artırılması, 12. İleri teknolojinin teşviki, 13. Kamuoyunun teklif geliştirme projeleri, 14. Kuruluşlara pazarlama desteği verilmesi projeleri, 15. Aile planlaması, 16. Tasarrufların teşviki, 17. Oteki tedbirleri (Ucuz ev yapımı)

"KENDİ İŞİNİ KENDİN KUR" adlı kurulun ilk yayını olan kitapta ilginç öneriler ortaya getiriliyor. "Niçin herkes bir kuruluşa girip çalışmak istiyor?" sorusu sorularak, "Oysa herkes kendi işini kurabilir" deniliyor. "Halen çalışanlara sağlanan ekstra destekler, işsizliği önleyecek fonlara tahsis edilmelidir" önerisiyle işsizlere yardımcı öngörülüyor.

Öneriler arasında israf ilişkisi şu örnekler veriliyor:

"Şoför ve yayalara trafik eğitimi verilmemesi için yıllık 10 milyar lira, damlayan musluklar tamir edilemediği için 160 milyon lira, kömüre karışmış taşlar ayıklanmadığı için 20 milyar lira ve hurda kağıtlar

yeterince değerlendirmediği için 4 milyar lira maddi zarar içindeyiz.

"İŞSİZLİKLE MÜCADELE BEYAZ KİTABI" ile çalışma hayatına ilişkin mevzuat düzenleme projelerine yer verilerek, bunlar aşağıdaki 15 başlıkta belirlendi:

1. Fazla mesai kaldırılıp, yerine yeni personel alınmalıdır.

2. Kırsal kesimde halı üretiminde çalışanların, sigortalı olma zorunluluğu gözden geçirilmelidir.

3. Nüfusu 5 binden az olan yerleşim yerlerinde, halı dokuma işçilerine tanınan vergi muafiyeti daha fazla nüfustu yerlere de tanınmalıdır.

4. Konfeksiyon ve örgü makinelerinden alınan Gümrük Vergisi oranının azaltılarak, ev üretimi teşvik edilmelidir.

5. Zamanın tamamını (8 saat) doldurmayan işlerde "part-time" (yarı gün) çalışma mümkün kılınmalıdır.

6. Bir adet tam zamanlı iş, çalışanın kabul etmesi halinde, 2 adet daha düşük ücretli yarı gün çalışmalı işe bölünmelidir.

7. Beş yıldan daha az hizmeti bulunan Emekli Sandığı'na bağlı memurların bu süre içinde emekli keseneklerini alabilmelerine imkân sağlanmalıdır.

8. Geçici işçi çalıştırmayı sınırlayan hükümler kaldırılmalıdır.

9. Serbest rekabeti önleyici spekülatif kazanç sağlayıcı her türlü sınırlamanın kaldırılarak, yeni iş alanları açılması imkânları araştırılmalıdır.

10. Yeni bir iş kurarken veya genişletirken, gerekli formaliteler basitleştirilmelidir.

11. Kendi işini kurmak isteyenlere

(özellikle küçük ve orta büyüklükte işler) teşvik sağlanmalıdır.

12. Kalkınmada öncelikli veya işsizliğin yoğun olduğu yörelere, yurt dışına işçi yollamada öncelik tanınmalıdır.

13. Yurt dışında çalışacakların, asgari belirli bir ücret ile çalışmaları sağlanmalıdır.

14. Esnek bir işgücü piyasası yaratarak, ekonomik koşullara göre kuruluşların işgücü miktarını ayarlayabilmesine imkân tanınmalıdır. Fakat çalışanların da sosyal güvencelerini sağlamak amacıyla, yalnız çalışanlara uygulanmak üzere bir işsizlik sigortası uygulamasının yarar ve zararları araştırılmalıdır.

15. Toplu iş sözleşmelerindeki ücret zamlarının iş değerlenmesine (verimlilik) göre yapılmasının incelenmesi gerekmektedir.

İşsizlikle mücadelede gerekli finansmanı karşılamak amacıyla Devlet Bakanlığı'nca hazırlanarak Bakanlar Kurulu'na sunulan fon taslağında belirtilen kaynaklar:

1. Her yıl Başbakanlık bütçesine konulacak ve fona aktarılacak ödenek;

2. At yarışları hasılatından kesilecek % 5'ler (her ay sonunda fon hesabına aktarılacak);

3. Kamu ve özel sektörde ilk kez işe alınanların ilk ay brüt ücretlerinden kesilecek % 5 oranında pay;

4. Gerçek ya da tüzel kişilerce yapılacak bağış ve yardımlar (Diğer bağış ve yardımlardan farklı olarak bu yardımlar, gelir ve kurumlar vergileri yasalarındaki sınırlamalar dışında tutulacak);

5. Kamu Ortaklığı Fonu'ndan aktarılacak % 10 pay (Aktarma işlemi üç ayda bir yapılacaktır);

6. Dış Ticaretin düzenlenmesi Hakkındaki Yasa'nın 3. maddesine göre oluşturulacak Fon'un % 20'si;

7. İşçi ve işveren sendikalarının yıllık gelirlerinin % 10'u (her yıl Ocak ayı sonuna kadar Fon'a aktarılması zorunlu)

Bir Arpa Boyu Yol Gittik

"İşsizlikle Mücadelede Hükümetin Yaptıkları" başlığı altında buraya kadar özetlediğimiz çalışmaların sadece Devlet Bakanı TITİZ ve ona bağlı kurulların çalışması olduğu görülecektir. "Başka çalışma var mı?" diye sorulursa, vereceğimiz cevap "Göremedik!" olacaktır. Buna bakarak bir yıl süreyle işsizlikle mücadele nin yine lafta kaldığını söylemek herhalde yanlış olmaz. İşsizlikle mücadelede yapılanlar "kitap üretmek, inceleme ve tanıtım yapmaktan öteye gitmedi".

Hükümet cephesinden incelediğimiz bu kısmı bir gazete yazarımızın hecelemesindeki "İşsizlik Masalı"na benzetirsek, "Az gittik, uz gittik..." diye başlayan bu masalı da "Bir arpa boyu yol gittik" diye bitirebiliriz.

İşçilere / İşsizlere Aç Karnına Tok Öğütleri

Ülkemizde işten çok lâf üretildiği hepimizin malûmu. İşsizlik plân ve projelerde kalan çözümlerle ele alınırken, bunun yanında bol bol nasihatın edildiğini görmekteyiz. Nasihatlere karşı değiliz ancak, temelde bazı meseleleri halletmeden lâf üretilmesini yadırgıyoruz.

1985 yılına ait aşağıdaki nasihatleri", 1986 yılında da iş yapılması dileğiyle" sunuyoruz.

İşsizlikle Mücadele Koordinasyon Kurulu

Devlet Bakanlığına bağlı olarak çalışan Kurulun çeşitli illerde kuracağı "Tavsiye Merkezleri" ile işsizlere şu nasihatlerde bulunacağı belirtiliyor:

- * Başkasının hesabına çalışacağınıza, kendi hesabınıza çalışın.
- * Başkasının yanında sınırlı ücretle ömür boyu çalışırsanız hiçbir şey elde edemezsiniz.
- * Kendi işinizi kurarsanız hem çok kazanır, hem de çocuklarınıza kurulu iş bırakırsınız.
- * Bir kuruluşta başkasının yanında çalışmak hiç bir risk gerektirmez. Bu kuruluşlarda çalışanların çeşitli sosyal hakları vardır, ama iş kurarsanız hangi imkanlara sahip olacağınızı bilmiyorsunuz.
- * Kolayı seçmeyin, kendiniz kazanın.
- * İş kurmaya engel olan unsurları ortadan kaldırın.
- * Çalışanlara tanınan "ekstra" Sosyal Güvenlik hakları da bir fonda toplanarak size verilecektir.
- * Sizlere pazar araştırması için fizibilite hazırlama konusunda hukuki, mali bilgiler ithalat-ihracak konusunda da çok yönlü destek sunulacaktır.
- * Kendi işini kurmada para önemli değildir. Kolaylıkla bulunur.
- * İş kurmak maceraya atılmaktır. Ama kendi işini kurmanın maddi ve manevi kazançları büyüktür.

İş ve İşçi Bulma Kurumu

Kurum "İş Ararken Nelere Dikkat Etmeliyiz" broşürünü işsizlere dağıtarak, şu nasihatleri yapıyor:

- * İşverenin ilgisini uyandır
- * İşverene telefon et
- * Telefon etmeden önce şunları yap
- * Gerekli belgeleri hazırla
- * Dilekçe yazarken şunlara dikkat et
- * İş ararken yalnız Kuruma başvurmanın yeterli olacağını sanma
- * İş ayağınıza gelmez
- * Bütün zamanını ve gücünü harcıyarak iş ara
- * Tanıdık ve dostlara iş aradığını söyle
- * İş ararken işverende ilgi uyandır

İşveren Sendikası MESS

MESS Yayın Organı aracılığıyla çalışan işçilere "10 Altın Öğüt" başlığıyla şunlar söyleniyor:

- * Amirlerinize çok çalıştığınızı ve yorulduğunuzu söylemeyiniz. Çok çalışıp yorulmayan birini bulabilirler.
- * İş saati biter bitmez, verdiğiniz emek gibi fırlatmayın. İşinizde taziat masalı, size olan güveni artırır.
- * Masanızın üstü temic olsun, ama boş kalmamasına dikkat ediniz.
- * Kendi yapabileceğiniz bir iş için başkasından yardım istemeyin.
- * İş arkadaşlarınızın yanlışlarını, onu kırmadan, yardım ederek düzeltiniz. Yanlışsız kul olmaz.
- * Üst kademedeki kişilerle ailevi ilişkiler kurmayın. Hanımların rekabeti işinizi bozabilir.
- * Yaptığınız hatayı gizlemeyin. Bir hatayı örtmek için yeni hatalar yapabilirsiniz.
- * Zam için gerekçe göstermeyiniz. Hak ettiyseniz zaten alırsınız.
- * Bir üst kademe varmak için merdivene gerek yoktur.
- * Şahsi problemlerinizi işe getirmeyin, iş problemlerinizi de eve götürmeyin."

Hak-İş, ‘İşsizlik Sigortası’ Tesisini İstiyor

Yıllardır kanayan işsizlik yararı karşısında Hak-İş ne diyor diye baktığımızda bu husustaki görüşlerini öz olarak 4. Büyük Genel Kurula sunduğu Çalışma Raporunda (Sh: 123-124-125) görmekteyiz. Hak-İş Çalışma Raporunda ‘İşsizlik ve İşsizlik Sigortası’ başlığı altında dile getirilen görüşleri olarak bu yazımıza nihayet veriyoruz.

İşsizlik Sorunu

Ekonomik büyümenin (var olan bağımlı ve çarpık yapıyı değiştirmeye yöneltmeden) tek hedef olarak alınması ve sosyal gelişmenin söz konusu büyümeye bağımlı kılınması biçiminde ana hatları çizilen kalkınma stratejisinin toplumsal düzeyde yol açtığı sağlık-sız ve olumsuz bir olguda giderek artan boyutlarını ve sıkıntılarını hergün daha çok hissettiren ülkemizdeki işsizler ordusunun sayısı 5 milyona bulurken, işsizlik korkusu ülkemizdeki işçilerinde boyunlarını sıkan yağlı bir ilmi gibidir.

geçen gün çözümü daha güçleşen işsizlik sorununu karşısında hükümetler şimdiki kadar duyarlı kalmış; bu güne kadar hükümet programlarında konu genel ifadelerle geçirilmiştir. Kalkınma stratejilerini benimseyen iktidarların olumsuz tercihleri sonucu kalkınma plânlarında da konuya gereken önem verilmemiştir.

Çare

İşsizlik sorununun kesin çözümü insandan yana bir düzenle mümkündür. Zira önemli bir sosyal amaç olan tam istihdamın gerçek hedefi üretim ve milli

Öncelikle birçok ülkede uygulandığı gibi haftalık çalışma saatleri kısaltılarak daha fazla kişiye iş imkân sağlanmalıdır. Ayrıca daha kısa iş süreci çalışanların verimliliğini artırarak ekonominin gelişmesine önemli ölçüde katkıda bulunacaktır. Ekonomik alanda yeni yatırımlardan önce kapasite kullanımının yükseltilmesi yönünde önlemler alınmalıdır. Bayındırlık, altyapı kuruluşları, ağaçlandırma, toprak islahı gibi üretkenliği artırıcı ve yoğun işgücü kullanımına imkân veren yatırım faaliyetlerine girişilmelidir.

İşsizlik Sigortası'nın kurulmasıyla Anayasanın hükmü yerine getirilmiş ve çalışma hayatı muhtaç olduğu kararlılık, himaye, destek ve güvenlik unsurları ile pekiştirilmiş olacaktır.

Süretilen işsizlik gelir dağılımı adaletsizliğini gidermede önemli bir rol oynamakta, milyonlarca ifade edilen işsiz kesimin her türlü yasal korunmadan ve sosyal güvencilerden yoksun yaşamalarına neden olmaktadır. İşsizlerin hayat şartlarının kötüleşmesinin bir göstergesi olan işsizlik sorunu aynı zamanda çalışanlar arası rekabetin köriklenmesine yol açarak işçilerin hayat ve çalışma şartlarını düzeltme çabalarını engellemekte, ‘İşsizlik korkusu’nu işverenlerce bir baskı aracı olarak kullanılması olgusunu ortaya koyarak bunu bir sorun yapmaktadır.

Acil önlemler alınması gerektiren ve her-

geliri artırmak, yaşam düzeyinin yükselmesini ve sosyal sigortaların iyileşmesine yardım etmek olmalıdır. Bunu sağlamanın en etkili yolu ekonominin her kademesinde yetmişleri yerinde kullanmakla işgücünün yurt içinde ve üretken işlerde dengeli dağılımı ile mümkündür. Başlamış ve plânlanan yatırımları hızlandırmak sanayi gelişme hızını artırmakla mümkündür.

Ancak, konunun ciddiyeti bir dizi hemen uygulanabilecek önlemler gerektirmektedir. Sanayideki sınırlı yapısal düzenlemeler sonuç verinceye kadar çalışma düzeninde ve Sosyal Güvenlik sisteminde gerçekleştirilecek değişikliklerle soruna sınırlı bir çözüm getirilebilir, en azından işsizlik yavaşlatılabilir.

İşsizlik Sigortası:

Bir memlekette çalışanların Sosyal Güvenliği teminat altına alınmazsa veya bu teminat, çalışanın şu veya bu nedenle işsiz kaldığında ortadan kaldırırsa o memlekette sosyal adalet yok demektir. İşçi, işsiz kaldığında fakirlik ve sefalet eline düşürülmemelidir. İşsiz kaldığında işçi asgari geçim seviyesine ulaştırılmalıdır. Bu da ancak işsizlik sigortası ile kâbilirdir.

Türkiye'de çeşitli zamanlarda hazırlanan ve bizim de ısrarla savunduğumuz, Hak-İş olarak ana hatlarını çizerek teklif ettiğimiz işsizlik sigortası tasarısı üzülererek beyan edelim ki bugüne kadar Bakanlıklar arasında gidip gelen evrak durumundan öte gidememiş, çalışanlara sürülen bir parmak bal misali kalmıştır.

Geçtiğimiz ay danışma meclisinden geçen ve oldukça acelelikle hazırlanıp bir çok eksikleri olan işsizlik sigortası kanunu halen MGK gündeminde kalmıştır.

İşsizlik sigortasının kurulmasıyla Anayasanın hükmü yerine getirilmiş ve çalışma hayatı muhtaç olduğu kararlılık, himaye, destek ve güvenlik unsurları ile bekletilmiş olmaktadır. Böylece işsizlik sigortası bir Sosyal Güvenlik müessesesidir. İşçi niteliğinde çalışanlar SSK. 'nın yanısıra İşsizlik Sigortası gibi köklü ve sağlam bir teminata daha kavuşmuş olacaklardır.

İşsizlik Sigortasının yürürlüğü 4 yıl içinde peyderpey gerçekleştirilmelidir. Bu dönem içerisinde seçilecek pilot bölgelerde uygulama yapılırken diğer tarafta kurulacak mali fonda sigorta yardımlarının birikmesi de sağlanmış olacaktır. Pilot bölge ile kademe yürürlük, uygulaması (4 yıl) karşılanacak aksaklıkların erken farkedilerek giderilmesini temin edeceği gibi ileride doğacak karışıklıkları da önceden gidermiş olacaktır.

Bu arada önemli bir husus da primleri kimin ne ölçüde ödeyeceğidir. Bilindiği gibi yurttaşlara insan haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesi ve çalışma isteyenlere iş sağlamak devletin görevidir. Bunun yerine getirilmemesi halinde, devlet, Lüksemburg, Macaristan, Fransa ve Avusturya'da olduğu gibi primlerin tamamını ödeyerek işsizlik sigortasını uygulamaktadır. Bu mümkün olmadığı taktirde -ki ülke gerçekleri gözönüne alınırsa- devlet en azından işçi ve işveren birlikte katkıda bulunmalıdır. Avusturya, Kanada, Belçika, Finlandiya, Almanya, İzlanda, Japonya, Hollanda, Malta, Yeni Zelanda, Norveç, Güney Afrika, İspanya, İsveç, İngiltere ve A. B. D. gibi çok sayıda ülkelerde devlet işsizlik ve diğer sigorta prim ödemelerine sürekli olarak katılmaktadır. Hatta bu ülkelerin bazılarında işçilerden prim alınmadığı da bilinmektedir. Bu hususlarda yapılacak önemli çalışma bu sigorta dalının gelecekteki muvaffakiyetini birinci derecede temin edecektir.

Dileğimiz İşsizlik Sigortası Müessesesinin bir an önce testis edilmesidir.

RÖPORTAJ

Bir İşçi Pazarında İŞSİZLERLE

Rafet CANDEMİR

Ankara'da işsizlerle ilgili hemen aklınıza gelecek meydanlar vardır. Ulus, Hacıbayram, Dışkapı İnce Su... gibi. Buraların adı "İşçi Pazarı" olarak halk dilinde yerleşmiş. İşte bunlardan birisinde Dergimiz muhabiri Rafet Candemir'in işsizlerle konuşmaları, aldığı teyib kaydından ifadelerdeki özelliği koruyarak veriyoruz.

18 Şubat.., Sabahın erken saatleri.. Hacıbayram civarında öbek öbek birikmiş bir insan topluluğuna yaklaşıırken bir hareketlenme oluyor.

Günlük de olsa, bir iş bularak rızkını temin etmeye çalışan bu insanlara dergimiz adına bir sohbet yapmak istediğimi söylüyorum. Çevrem sarılıyor. Konuşmaya başlıyoruz:

İşsizlerden Bir Grup (Foto: R. Candemir)

İşsizlik için ne diyorsunuz, işsizliğe bir kısım tedbirlerle çareler getirilmeye çalışılıyor. (Meslek kurslarını, beyaz kitabı, part-taym çalışmayı vs. örnekleri anlatıyorum) **Bu konuda ne dersiniz?**

Hayır Efendim! Türkiye'de iş yok diye birşey yok. Türkiye'de ne kadar işsiz varsa, o kadar iş sahası var, iş imkânı var. Herkese yetecek iş bulunur ama, ne var

biliyor musun? Türkiye'de işsizliğe ciddi eğilen yok! Eğildiğini söyleyenler çözüm için değil, atlatma politikası yapıyorlar. Bu gün meselâ, Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlerde kuruluşlar var, kurslar açıyorlar, 15-30 yaşındakilere sanat öğretme meslek öğretme kursları. Efendim burada aramızda meslek sahipleri var, diploması olanlar var. İş yok, işte yanlış burada. Sanatı, mesleği olan da iş bulamıyor. **İş sahası açmamışsın, kurs açıyorsun, ne olacak! Bu sefer de bunlara kurs görmüş işsizler mi diyeceksin.** Geç beyim bunları. O gazeteye o dergiye yaz, de ki adalet istiyor millet, adalet... Adalet olmayan yerde bereket olmaz, huzur olmaz, geçim olmaz! Anarşist olur, yoksulluk olur. İş ve İşçi Bulma Kurumu'

nun iş bulmasından ümidi kesenler, işte bu meydanlarda çoğu bu günü de iş bulmadan geçirecek.

Peki İş ve İşçi Bulma Kurumu ne yapabilir, o da iş yeri açamaz, olan imkânlara göre çalışıyor.

Şimdi ben önce bilebildiğim kadarıyla İş ve İşçi Bulma'dan başlıyalım. Kurum ne yaparsın diyorsun. O devlet babayı temsil ediyor. Ne yapacağını o bilir. Mesela, bu vatandaşın 5 çocuğu

Umut kapısında çileli bekleyiş (Foto: R. Candemir)

var, 3 aydır işe gitmemiş. Bu vatandaşın kaydı olsa İş ve İşçi Bulma Kurumu önünde beklese, deseler ki burada ne yapıyorsun? Baksaki listeye 3 aydır işe gitmemiş. Bunun çoluk çocuğu ne yiyor, kömürü, odunu neyden alacak (dışarıdan sesler bu kişi hiç sobası tütmeyenler var diyor.) Bu adamın çocukları neyden okula gidiyor. Kirasını neyden veriyor. Bunu araştırmıyor, de ki araştıramıyor, de ki araştıramaz, isterse araştırır. Şimdi şurdan beş tane işe gitti. Belli bir kaç gün çalışıyor, ama gel gör ki adam parasını alamıyor. Gidip geliyor, gidip geliyor oyalanıyor, (buradan itibaren çalışan işçinin zamanında hakkını, alın terini, emeğini alamayışını, bir kısım müteahhitleri, iş sahibinin oyalama geciktirmelerini, iflasları, dolandırmaları süistimalleri, hak arayan işçinin eğitimsizliğini, iş güvenliğinin vs. uğradıkları haksızlıkları uzun uzun anlatıyor.) Bu adam İşçi Bulma Kurumu'ndan gitseydi. İş sahibi İş Bulma Kurumu'na imza vereydi. Bu adamın hakkı zayı olmazdı, alın terini, bileğinin hakkını alırdı. İş Bulma Kurumu bizi böyle düzenlesin. İş sahibini de kaydet-sin mecbur etsin. devlet kontrolü olsun, biri tok birisi aç olmasın. Hem devlet bundan gelir sağlasın. İşçiden de alsın, İş sahibinden de. Ne olur devlete kâr olur. Hem de iş sahibi işçisinin hakkını yiyemez, hem de geciktiremez. İş kazası olursa ona da çare, Sigortası olur, hastalanır doktora gider. Doktor parası ilâç parası dünyayı tutuyor. Zaten işi yok, gücü yok. imkânı az, o nereden bulsun parayı. İş Bulma'da kaydı olsa, bu adam üç aydır işe gitmedi, bu adamı devlet muayene edecek ilâcını verecek. Şu adam çalışmış ondan da bunu keser.

Şimdi İşsizlik Sigortası olsun diyorsun öyle mi?

Tabii. Çalışandan kessin biraz önce dedim ya bizi çalıştırsın, bizim itiraz etmemiz mümkün değil! Efendim, işverenden kessin, ondan da alınsın, işsiz kalan sersefil olmasın.

Peki. Şimdi sizin gibi çalışanları kurum organize etti diyelim. İş bulamayanlara aylık verdi, ücretsiz sağlık hizmetleri sağlandı. Bu sizce yeterli bir çözüm mü?

Buraya, (Hacı Bayram Camiini göstererek) şu güvercinler geliyor, niye, çünkü; yem serpiliyor onun için biz de buraya geliyoruz. Çünkü buraya iş sahibi geliyor...

Peki siz ne zamandan beri buraya geliyorsunuz?

1960'dan beri buraya gelirim. Ancak bir kaç ay yurt dışına gittim. Onun dışında buraya geliyorum. Burası, işe açılan kapı bizim için.

İş olmadı mı buraya...

Hayır! Yanlış anladınız. Ben şöyle sorayım: "ne kadar oldu son çalıştığınız veya iş bulduğunuz?"

Birinci ay (ocak) çalıştım, ikinci ay hiç çalışmadım.

Hergün geliyor musun buraya?

Her gün sabah 6.30 da geliyoruz, iş bulamıyoruz. Görüyorsun 2 saat bir veya iki kişi geldi. Onların başına nasıl üşüştüler. Hem siz böyle gelmeyecektiniz bir skoda ile gelir, şöyle bu tarafa bir bakacaktınız. Bakın arabanın haline! Siz de çekecektiniz fotoğrafı...

Biraz önce bir soru sordum: "İşsizliğe çare ne?" diye o soru biraz cevapsiz kaldı

Efendim, çare, milletin disiplin altına organize altına, almalı. Bu Milletin neyi var, nereye bağlı. Biz de vatandaşız. Memurun yeri belli, işçinin sendikası var, biz nereye, kime bağlıyız, belli değil! Delilerin bile yeri var, bizim yok. Şimdi şurada duruyoruz, zâbıta geliyor, kovuyor. Devlet çaresiz mi? Sonra burası kaldırım. Yolu kapatıyoruz, buna da mı çare yok?

İşsizliği ortadan kaldırmak için imkânların yetersiz olduğunu bizzat devlet söylüyor, bir işsize iş bulmak için 100 Milyon yatırım yapmak gerek diyor.

Şimdi efendim diyorlarki, döviz yok, para yok, iş sahası açılmıyor. Doğru bu. Ancak, bizim nemize gerek

İŞSİZİN ŞİİRLEŞEN SESİ

Umut ve İş

Köyden, kentten "bir iş" için gelmişim,

Bir umut ararım, bir iş beklerim!
Kapanır kapılar, sanki el mişim...
Bur umut ararım, bir iş beklerim!

Evde çoluk çocuk, sefil, hasta, aç
Yemek, içmek, giymek... elbet ihtiyaç.

Neden anlamazlar, muhtacım muhtaç
Bir umut ararım, bir iş beklerim!

Sen, lüksün içinde har vurup duran!
Sen, ev ev üstüne apartman kuran.
"Ma'palım işsizsen, iş bul!" buyuran,
Bir umut ararım, bir iş beklerim!

Kemeri sıkmaya kalmadı takat
İşsizlik yüzümde en acı tokat...
Elbette çekilmez aç-sefil hayat
Bir umut ararım, bir iş beklerim!

Ne desem duyulmaz acı kederim.
Yoksulluğa... yoksulluğa giderim.
Binlerce işsizle birlikte derim:
Bir umut ararım, bir iş beklerim!

yabancı sigara. Onun için bizde döviz çok. Bizde olanlar kimsede yok. Çanakkale Savaşı'nı bizler ne toplumuz, ne tüfeğimiz ile kazandık. Şimdi, hali hazırda herşeyimiz varken, işsizliğe çare bulmamanın imkânı yok. **El oğlu, makinaynan, varidatnan yapıyor uçağı... Fabrikayı bu millet hiç yoktan yapar.** Ama bunu yaptırarak, yürütecek bir organize, örneğin neyinen olur, güven verisen olur. **Adalet olmadı mı, memlekette ne iş olur, ne ırz olur, ne namus olur, ne anarşi kesilir, ne fabrika kurulu hiç bir şey olmaz. İlle adalet emr olunacak, adalet yok ki efendim. Var diyen gelsin, ben iddia ediyorum olmadığını, gelsin iddia ediyorum.** Adalet olursa olur. Şimdi insanları inandırınlar. Meselâ, bir fabrika olsa, bu millet para almadan gönüllü 24 saatte 1 öğün ekmekle razı olur çalışır. Bilse ki bu yaptığı işten kendine değil, oğluna faydası olacak, tek öğüne bir gün çalışır. Ancak bunlarda kâr var, para var alıyor. Öteki adam inanmıyor ki.

Yani güven olursa fedâkârlık da olur...

Efendim evet o işe güvenmeli. Yani, o işçi aç ta çalışır hani işçiye sormuşlar ki "Cehennemde gider misin?" Hiç tereddüt etmeden sormuş "Orda yevmiye kaç?" Cehennemde yararlanı dememiş. Yevmiye sormuş. Ücret var mı demiş. O işçi bilse ki fabrikadan benim çocuk çocuğuma değil kendine, o işçi aç ta çalışır. Nihayet inanç, güven olacak. Biz savaşları böyle kazanmışız. İnanç, güven neden olur. Yürütücü organlar adaletli iş yaparlar, adam da güvenir.

Bir de bu ay çalışmadığınızı söyle-diniz! Neyle geçiniyorsunuz?

...Neynen olacak, birikmişlerle! El et yiyor, biz sana yağlan idare ediyoruz. Bir de KDV çıktı. Onun cezasını da biz çekiyoruz. Vergi iademiz de yok. 3 Çocuk okuyor, kirâyı versek sonrasını düşünmüyoruz.

Şimdi konuyu toparlayalım, uzatır-sak dediklerinizi aynen yazmam. Onun için son sözünüzü söyler misiniz?

Bizim bu halimizi yazın, bizi görsünler. Derdimize çare bulsunlar, benim ağzımdan herşeyi açıkça yaz, 53 yaşındaki **Muş'lu Galip Kamacı** de yaz. Masa başında işsizlere çare arayana-lara, halimizi burada gelip te görmelerini yaz. Dediğin o kitapları yazanlara, bize iş kurmalarını yaz. Semra yengemiz (Başbakanın eşi kastedildi) bizler için vakif kurmuş, umudum tükenmeden yetişsin, yaz. Yurt dışında dolaşan Başbakanıma bizlere de uğramasını yaz...

İŞSİZLİK İÇİN NE DEDİLER?

• Turgut Özal (Başbakan)

Vadettiğimiz gibi geçekundu ve konut meselesi kökünden halledilmiştir. Şimdi sıra işsizliktedir. Tabii ki bu kolay değil, ama işsize iş imkânları bulma yolundayız.

• Mustafa Kalemli (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı)

Bir yanda işsiz vatandaşlarımız varken, diğer yanda eleman bulunmayan açık işler bulunmaktadır. Hükümetimiz bu durumdan hareketle iş-gücünün eğitimine önem vermektedir. Kayıtlarımızda işsiz görülen bazı vatandaşlarımız işyeri ayırımı yaparak, yapılan davetlere icabet etmemektedir. Az veya çok bir işsizlik olduğu vakıdır. İşletmelerdeki işçilik giderlerinin fazla artışı, işyerinde işçiden kaçışı tahrik etmekte, işverenleri emek-yoğun işler ve teknolojiler yerine sermaye yoğun tercihlere itmektedir. Bu nedenle eşit verime eşit ücret verilmesi önem kazanmaktadır.

• Bülent Ulusu (Eski Başbakan)

İşsizliği edebiyat yaparak önleyemeyiz. Vatandaşlarımıza doğruyu söylemek zorundayız. İşsizlik konusunu konuşurken nüfus plânlaması politikamızı da ortaya koymak zarureti vardır. Bugün bir politika tesbit edilirse, bunun neticelerini almak 20 yıl sürer.

• Necati Çelik (Hak-İş Genel Başkanı)

Öncelikle işsizliğe teşhisi doğru koymak lâzımdır. İşsizlik yoktur edebiyatıyla sosyal bunalıma varan bu acıklı tabloya çözüm getirmek mümkün değildir.

Nüfus plânlamasıyla işsizliği birbirine karıştıran ucuz politikacı ve çözüm önerenler, herhalde yarın da politikalarını geliştirerek doğmadan öldürmekle, yaşayarı öldürmek arasında bir fark yoktur evrimini yaşayacak ve işsizlik sorununu kökten halletmiş olacaklardır.

• Prof. Dr. Kâmil Turan (Gazi Ün. Öğretim Üyesi)

İşsizliğin olumsuz etkileri iktisadi yönden çalışmak isteyenleri belirli bir gelirden mahrum bırakmakta, refah seviyesini düşürüp haysiyetini yalamakta, çalışanlar kesiminin dayanışmasını bozmaktadır. Sosyal yönden ise milli dayanışmayı bozmakta, toplumun değer ölçülerini sarsarak sosyal karışıklıklara sebebiyet vermekte ve devlet düzenini yıpratarak totaliter rejimlerin doğmasına ön ayak olmaktadır. Ülkemizin bu günkü yapısı işsizliğin "İşsizlik Sigortası" yolu ile kademeli olarak çözümlenmesini zorunlu hale getirmektedir.

• Prof. Dr. Turhan Esener (Eski Çalışma Bakanı)

Türkiye'de nüfus artışı ile işsizlik meselesi çok yakından ilgilidir. Ayrıca enflasyonun yükselmesi ücretliler için fevkalâde tehlikelidir. Enflasyonun geri çekilmesi sonucu satınalma gücü azalmıştır. Bu da işsizlik oranında bir yükselmeğe sebep olmuştur. İşsizlik oranı gelecek düzeyde ise buna katlanmaya hazırız. Devamlı hale gelirse tehlike çanları çalmaya başlamış demektir.

• DPT İktisadî Plânlama Dairesi

Hükümet bütün kaynaklarını seferber etse yılda ancak 20 bin kişiye iş bulabilir. İş bulunabilmesi için hükümetin kişi başına 100 milyonluk yatırım yapması gerekir. Bu günkü ortamda devletin durumu buna müsait değildir.

• Sakıp Sabancı (İşadamı)

Sorumluluklarımızın başında herkese iş bulmak geliyor. Çalışmak isteyen her vatandaş çalışabileceği bir ekmek kapağı bulabilmelidir. Ondan sonraki görevimiz, çalışanlara daha çok aş sağlayacak imkanları yaratmaktır. Daha çok iş, daha çok aş yaratmanın yolu önce yatırımdan, sonra bol ve sağlıklı üretimden geçer.

Mevcut işsizleri, artan nüfus nedeniyle her gün işsizler ordusuna eklenenleri öte yanda dünyadaki teknolojik ilerlemeleri birbiriyle evlendirip, birşeyler yapmak zorundayız.

Fazla sayıda işsiz olmanın yetersizliği, sermaye-yoğun, ileri teknoloji yerine, emek-yoğun geleneksel üretimi önümüze sürüyor.

KAMU İŞVEREN SENDİKALARI DA KURULDU (!)

YASAL DAYANAĞI

2821 Sayılı Sendikalar Yasası
Madde: 3

İşçi Sendikaları, işkolu esasına göre bir işkolunda ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacı ile bu işkolundaki işyerlerinde çalışan işçiler tarafından kurulur.

İşveren sendikaları, işkolu esasına göre bir işkolunda ve Türkiye çapında faaliyette bulunmak amacı ile bu işkolundaki işverenler tarafından kurulur. **Kamu İşveren Sendikalarının, aynı işkolundaki kamu işverenleri tarafından kurulması ve aynı işkolunda faaliyette bulunması şartı aranmaz.**

AMACI

Anatüzük Madde:3

Sendikanın amacı, üyelerinin mevzuat ve toplu iş sözleşmelerinden doğan hak ve menfaatlerini korumak; üyelerinin işyerlerinde iş ve çalışma şartlarını memleket ekonomisine, mevzuata ve üyelerinin menfaatlerine uygun olarak verimliliği artıracak şekilde düzenleyici tedbirler alınmasını ve geliştirilmesini sağlamak; üyeleri adına toplu iş sözleşmesi akdetmek ana hatları ile mevzuat yönünden tatbikat beraberliğini sağlamak; işverenler ile işçiler, işçi teşekkülleri arasında iyi münasebetler ve karşılıklı işbirliği kurulmasını teşvik, devamını temin ve üyelerini mevzuat dairesinde temsil etmektir.

Kamu İşveren Sendikalarına hangi haklı gerekçe ile ayrıcalık?

- Bu amaç talimatlarla mı gerçekleşecek?
- Karşılıklı güven ve iyi niyetle işbarışını sağlamak amaçta yok mu?

Bakanlık 6.2.1984 tarihinde bir genelge yayınlayarak Kamu İşveren Sendikaları kurulduğunu açıkladı. Devlet Bakanı ve KİT Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu Başkanı Sayın **Kâzım Oksay**'ın Bakanlar Kurulunda alınan kararları açıklayan haberine göre. "3 Kamu işveren sendikası kuruldu! Sendikaya karşı sendika... açıklamasının devamında; Maden, Enerji ve Hizmet sektörü (**TÜRK KAMU-SEN**) Türk Ağır Sanayi ve hizmet sektörü (**TÜHİS**), Kamu İşletmeleri (**KAMU-İŞ**) işverenleri Sendikalarının kurulduğu ve 20 Şubat'a kadar ilgili kuruluşların üye olmalarının talimatlandığı belirtiliyor."

Bir de unutmadan belirtelim ki, Kamu işveren sendikaları arası "koordinasyon", Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yürütülecektir...

Savaş "Sendika kurulmasıyla ilgimiz yok."

Hafızamı tazelemeye çalıştım. 7-10 Kasım 1985 tarihinde Ürgüp'te gerçekleştirilen Kut-Yay seminerinde Çalışma ve S.G.Bakanlığı Sayın Müsteşarı **Kutlu Savaş**, Bakanlığının Kamu İşveren Sendikaları kurulması için girişimleri olduğu yolundaki iddiaları "**Kesinlikle söylüyorum, böyle bir çalışmamız yoktur**" diye önce sendikacı, bilim adamı ve işveren temsilcileri önünde yalanlamamış mıydı? Daha bu sözün üzerinden bir kaç ay geçmeden, yerden mantar biter gibi üç kamu işveren sendikası nasıl birden bire kurulup, Koordinasyon görevi Çalışma ve S.G.Bakanlığına verilebilir?

Kamu İşveren sendikalarına karşı mıyız? Bu sorunun cevabı "evet" veya "hayır" şeklinde vermek çok güç! Aslında, karşınızda Genel Müdür Ahmet Bey oturana kadar müzakere masasına, Kamu İşveren Sendikası başkanı Ahmet Bey oturacak. İlk bakışta masum bir örgütlenme gibi gözüküyor, ama kazın yağı öyle değil!

Bir defa, Kamu işveren sendikaları kurma fikri bir ihtiyaçtan doğmamıştır. Geçtiğimiz yıllarda kamuoyunun

dikkatini ve tepkisini çeken "KİT sözleşmeleri Koordinasyon kurulu" nun yasallığı ve demokratik toplu pazarlık sistemi içerisindeki iğrelti yeri büyük tartışmalara neden olmuştur.

Koordinasyon Kurulunun Meşrulaştırılması

Çalışma hayatının bu kamburunu setredecek, bir örtüye, işçi ücretlerine önceden belirlenmiş zam talimatlarını uygulayacak ve toplu pazarlık düzenini baskı altında tutacak legal bir kuruluşa ihtiyaç duyulmuş, Kamu İşveren Sendikaları kurulması işte, bu ihtiyaçtan kaynaklanmıştır. Dolayısıyla, **Hükümet önceden işçi ücretlerini belirleme yöntemini daha ustalıkla ve kılıfına uygun yürütecek, kamuoyu nezdinde de yıpranmaktan kurtulacaktır.**

Şeker, Enerji, Petrol, Sümerbank İşverenleri Sendikası, Kamu Ulaştırma İşverenleri Sendikası (TÜTİS) gibi 11 Kamu İşveren Sendikası olduğu bilinmekte idi. İşin mimarlığını üstlenenler önce TÜTİS'i genişleterek "Türk Ağır Sanayi ve hizmet sektörü Kamu İşveren sendikası (TÜHİS)" adını verdiler. Çeşitli kamu işverenleri bu kuruluşa üye olmaya zorlandı. Yani Makina Kimya Kurumu ile Toprak Mahsulleri Ofisi aynı sendikaya üye! Bu konu tartışmalara neden oldu. Zira, Makina Kimya Kurumu'nun TÜHİS'deki yönetim kurulu üyeleri çoğunlukta ise ulaştırma yada gıda sektöründeki işçiye sözleşme yapacaklardı, olur şey miydi? Sonra haklı tenkitler artınca halen faaliyette bulunan ve kendi binası olan kamu işveren sendikaları genişletilmesi düşünüldü. Birden çok iş kolunu kapsayan Kamu İşveren Sendikaları hakkında düşünülen yeni statüsünün hiç olmazsa Uluslararası 5'li sektöre uygun olması gerektiği yolundaki doktrinerlerin yoğun tenkitleri zannediyoruz ki, başına buyruk, İşveren sendikaları

T.C.
BAŞBAKANLIK
Plan ve Prestijler Genel Müdürlüğü

Sayı : 19-383-04066

Konu :

1/2/1986

GEMİLER
1986/1

Bakanlar Kurulu'nun 27.6.1985 tarihli toplantısında Kamu İşveren Sendikalarının reorganizasyonu ile ilgili çalışmaların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca serünlendırılması kararlarıyılarak ve bu konudaki çalışmalar son safha ve gelme bulunmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşların - sayısız Üçe indirilen Kamu İşveren Sendikalarından hangilerine üye olacakları okli listede belirtilmiştir.

İlgili kuruluşlar tesbit edilen sendikelere üyelik için başvuracak edecekler ve işlemler 20 Şubat 1986 tarihine kadar sonuçlandırılmalıdır.

İlgili kuruluşlarla Kamu İşveren Sendikaları arasındaki koordinasyon Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca sağlanacaktır. Bilgilerini ve gereğini rica ederiz.

T.C. BAŞBAKANLIK
Plan ve Prestijler Genel Müdürlüğü

EKLER :
EK-1 (3 Adet Liste)

DACİTİM :
Gereği

Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.na
Devlet Bakanlıklarına
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlar)
Bakanlıklara
YOK Başkanlığına
Milli Güvenlik Kurulu Genel Sek.na
Atatürk Küt. Of. ve Top. Kur. na
Türkiye Atom Enerjisi Kur. İşk. na
Radyo ve Televizyon Üssel Kur. na
TBB Genel Müdürlüğüne

oluşturanları 3 ayı kamu işveren sendikası kurmaya zorladı.

İşkoiu esas alınmadan Kamu sektörü işverenleri sendikaları kurulmasına imkân tanıyan 2821 sayılı yasanın 3. maddesi hakkında başka vesilelerle herhalde çok şey konuşulacaktır.

Sorular... Sorular...

Şimdi cevabı merakla beklenen bir yığın soru var:

- Anayasa ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunundaki "Sendikaya üye olmak serbesttir. Hiç kimse sendikaya üye olmaya veya olmamaya zorlanmaz" hükmüne rağmen, Kamu işverenlerinin talimatla sendikalara üye olmaya zorlanması Anayasa ve ilgili yasaya uygun mudur?

- Kamu sektörünün geçmişte olduğu gibi, müstakilen veya kendi bünyelerinde kurulu sendikalara giderek Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) bünyesinde yer almasını sağlamak amacıyla, 2821 sayılı yasanın çıkışında İşverenlerce yoğun çaba sarfedilmiş, ancak, her ne hikmetse bu konuda muvaffak olunamamıştı. Şimdi ise Kamu İşveren Sendikalarının ayrı bir sendika olarak TİSK bünyesinde yer almaları iştahtı işverenlerde yeniden kabarmıştır. TİSK-Kamu işverenlerini de bünyesine alarak cephesini genişletip, Devleti yanına almayı, kendi amaçları uğruna işçi sendikalarını Devlet eliyle hadada cılızlaştırmayı hedeflemektedir. Acaba Kamu İşveren sendikaları TİSK'e teslim edilecek midir?

- Bazı Kamu kuruluşları (Tümosan, Taksan, Temsan, Cerkensan, TOE, Süt-Kur, Yem Sanayii, EBK, Belediyeler Vb.) neden ve hangi kistaslarla kapsam dışı bırakılmıştır? Bu kuruluşların Özel sektör sendikalarına üye olmaları düşünölmekte midir?

- Bir kısım kamu kuruluşları (Sünerbank, Türkiye Demir Çelik İşletmeleri, vb) nin bazı işkollarındaki işyerleri Ka-

TÜRK KAMU-SEN (Türkiye, Maden, Enerji ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası)

- Türkiye Petrolleri A.O.
- TÜPRAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.)
- BOTAS (Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.)
- PETKİM (Petrokimya A.Ş.)
- Eitbank Genel Müdürlüğü
- Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- Türkiye Taşkömürü Kurumu
- Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü
- Karadeniz Bakır İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- İller Bankası Genel Müdürlüğü
- Türkiye Elektrik Kurumu Genel Müdürlüğü
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
- SİMEL, Su, İnşaat, Makina, Elektrik Ltd. Şti.
- E.İ.E.İ. (Elektrik İşleri Etüd İdaresi)
- Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü
- İSKİ (İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü)
- Başkanlık
- Basımevi döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü
- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü
- Maliye ve Gümrük Bakanlığına bağlı işyerleri
- T.C. Merkez Bankası Banknot Matbaası
- Adalet Bakanlığına bağlı işyerleri
- Çocuk İlahevi
- Cezaevi Matbaası
- GİMA T.A.Ş.

TÜHİS (Türkiye Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü kamu İşverenleri Sendikası)

- Türkiye Denizcilik İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- T.C. Devlet Demir Yolları Genel Müdürlüğü
- D.B. Deniz Nakliyat T.A.Ş.
- Türk Hava Yolları A.Ş.
- Türkiye Gemı Sanayii A.Ş.
- Uçak Sanayii A.Ş.
- Denizcilik Bankası T.A.Ş.
- Türkiye Demir Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü (meral İşkolu haric)
- Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğü
- PTT Genel Müdürlüğü
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığına bağlı işyerleri
- T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü
- Afet İşleri Genel Müdürlüğü
- Yapı İşleri Genel Müdürlüğü
- D.L.H. Genel Müdürlüğü (Demir Yolları, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü)
- Teknik Araştırma Genel Müdürlüğü
- Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü
- DİTAŞ (Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği)
- Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı işyerleri
- İl Sağlık Müdürlükleri
- Sitma Eradikasyonu Daire Başkanlığı
- Ana Depo ve tamirhaneler
- Emek İnşaat ve İşletme A.Ş. (Otel İşletme ve İnşaatları)
- Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı işyerleri
- Tarım Orman ve Köyİşleri Bakanlığına bağlı işyerleri
- Taşra Teşkilatı
- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- TİGEM (Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü)
- Orman Genel Müdürlüğü
- ORUS (Orman Ürünleri Sanayii)
- Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği
- Atatürk Orman Çitliği
- ZDK (Türkiye Ziraî Donatım Kurumu Genel Müdürlüğü)
- TMO (Toprak Mahsüleri Ofisi Genel Müdürlüğü)

KAMU-İŞ (Kamu İşletmeleri İşverenleri Sendikası)

- Sünerbank Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerleri (Dokuma İşkolu haric)
- SEKA (Türkiye Selüloz ve kağıt Fabrikaları)
- T.Cimento ve Toprak Sanayi Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerleri
- Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- ÇAYKÜR (Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü)
- DMO (Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü)
- Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü
- TARIŞ (Tarım Satış Kooperatifleri Birliği)
- Antbirlik
- Çukobirlik
- Vakıflar Genel Müdürlüğü
- Efskobirlik
- Kozabirlik
- Güneydoğu Tarım Satış Kooperatifleri Birliği
- Pankobirlik (Pancar Ekiçileri Birliği)
- Taskobirlik
- Yerliskobirlik
- Trakya Birlik Yağlı Tohumlar Genel Müdürlüğü
- Türkiye Yapacı ve Tilitik A.Ş. Genel Müdürlüğü ve bağlı işyerleri
- T.C. Turizm Bankası (Turistik İşletmeler ve Bankacılık) Gn.Md
- TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu)
- YOK e bağlı Üniversiteler ve Fakülteler
- Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı işyerleri
- Devlet Kitapları Mütedavil Sermaye İşletme Müdürlüğü
- Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü
- Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
- Ders Aletleri Yapım Merkezi
- Foto Film Merkezi
- İl Müdürlükleri
- Basımevi
- VB

mu İşveren Sendikalarına alınırken bazı işyerleri neden hariç tutulmuştu?

- Kamu işyerlerinin 3 işveren sendikasına bölünüşü hangi esasa göre yapılmıştır?

- Aynı yada aynı işkollarında kurulu kamu sektörleri, bağlı oldukları Kamu İşveren Sendika Yönetiminde ne oranda ve hangi yöntemle temsil edileceklerdir? Kamu sektörlerinin, Devlet Memuru yada sözleşmeli durumundaki temsilcileri arasında yönetimde söz sahibi olma sa-vaşı başlayacak mıdır?

- Yukarıda da söylendiği gibi, gıda Sektörü temsilcilerinin ağırlıkta olduğu bir Kamu işveren sendikası metal işkolunda yada ulaştırma sektöründe bulunan diğer üye işyerlerinin işçilerine, veya tam tersi bir yönetim diğer sektör işçilerine nasıl ve hangi yaklaşımla, ne gibi kıstaslarla sözleşme yapacaklardır? Daha pek çok sorular, peş peşe dizilirken, geçmişte acı tecrübelerle yaşanan bir başka sorun yeniden gündeme geliyor. O da şudur;

İşveren Sendika Denetleyecek!

Geçtiğimiz yıllarda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Sayın Müsteşarı, KİT Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu üyesi diye karşı çıkıyorduk. Özellikle bu iddiamızı yine Bolu'da bir seminerde üniversite ve sendika temsilcileri önünde dile getirmiş, akli selim sahiplerince haklı görülmüştük.

Nedir karşı çıktığımız husus?

Sayın Müsteşar, yeni yasalara göre sendikaları denetleyen bir Devlet kuruluşunun ikinci adamıdır. Aynı zamanda da KİT Sözleşmelerini talimatlarla baskı altında tutan bir kurulun üyesidir.

*Gerçek şudur: Hükümet,
Koordinasyon Kurulu'nu
lağvedip, pişmiş aşı tekrar
ısıtarak, yeni dönemde Kamu
İşveren Sendikalarını kurmakla
"malûm'u ilân" etmiştir.*

"Devlet en büyük işverendir" diyoruz. Söz gelimi, en büyük işverenle toplu sözleşmeye oturduk ve bir işyerinde uyuşmazlığa gidiyoruz. Uyuşmazlıkta gerçekten grev kokuyor veya blöf yapacaksınız... Aa, bir de bakıyorsunuz sendika o anda denetime tabii tutuluyor... Çalışma Bakanlığı grev kararı alma aşamasında olan bir sendikayı denetleyebilir mi? Elbette, her istediği zaman!

Pekâlâ, denetim sonuçları Çalışma Bakanlığında gizli kalır mı? Cevap: Hayır, Teftiş eden müfettiş her ne kadar gizli damgalı zarfla ilgili makama teslim ediyorsa da, gereğini yapacak amirden Bakana kadar her yetkili görebilir. Özellikle Müsteşar ve Bakanın hakkı ve yetkisi dahilindedir.

*İşçi ücretlerine önceden belirlenmiş
zam talimatlarını uygulayacak ve
toplular pazarlık düzenini baskı
altında tutacak legal bir kuruluşa
ihtiyaç duyulmuş, Kamu İşveren
Sendikaları kurulması işte bu
ihtiyaçtan kaynaklanmıştır.*

Sayın Müsteşar, en büyük işverenin bir organizasyonu olan KİT Sözleşmeleri Koordinasyon kurulunda üye olarak, uyuşmazlıktaki işyerinin en yetkili sendikanın denetiminde elde edilen bilgilerini gerekirse masanın öbür tarafında, işveren olarak değerlendirir mi? Elbette! Sendikanın mal gücünün zayıflığı yada blöf yaptığı anlaşılırsa veya kanunun suç saymadığı ancak, bir usül hatası veya eksiklik tesbit edilirse, sendika tehdit ve baskı altına alınır mı? Elbette!

Geçmişte benzer olay olmuş mudur? Tabii, Geçen dönem hem de kaç sendikaya... **Peki nerde kaldı, serbest, hür toplu pazarlık?**

İşveren Sendikalarının koordinasyonunu üstlenen Çalışma Bakanlığı, bu haliyle işçi-işveren ilişkilerinde tarafsızlığı nasıl sağlayacak?

Fasit Daire...

Şimdi yine aynı durumun yeniden yaşanmasından, yani; Sendikalara yapılan denetimlerin Toplu İş Sözleşmeleri döneminde, en büyük işveren olan Devlete ait KİT uyuşmazlıklarında bir baskı ve şantaj unsuru olarak kullanılmasından ciddi endişe duymaktayız.

Endişeye gerek olmadığı yolunda ilgililer nasıl teminat verebilirler? Zaten, Denetimlerin siyasi tercihler uğruna, istenmeyen sendika, yada sendikacılar için demoklesin kılıcı gibi kullanılmaya müsaid olduğu cümlelen malûmudur.

Geçmişte, Hak-İşte en kritik sözleşme dönemlerinde yapılan denetimlere ait gizli raporların; bir kuruşluk dahi yolsuzluk olmadığı halde, 10 yıllık işçilik mes'elesinin abartılarak basına nasıl sızdırıldığının, KİT'lerde grev yapan sendikalarımızın nasıl didik didik denetlendiğini unuttuk mu?

Bütün bu soruların ışığında konuyu enine boyuna incelediğimizde, Kamu işveren sendikalarının işlev olarak Kamu sözleşmeleri koordinasyon Kurulundan farkı nedir? Doğrusu biz bir fark görmedik.

Ayrıca, önümüzdeki günler neler getirecek bilmez ama, görünen o ki; Kamu işveren Sendikaları, sendika görünümleri altında daha ilk oturumlarda renklerini belli etmeye başladılar bile. Kamu işveren sendikalarının sayın temsilcileri sözleşme müzakerelerinde bir sendikacı gibi değil, sadaret makamının fermanlarını tebliğ eden zabtîye çavuşlarını andırıyorlar.

Gerçek şudur: Hükümet, Koordinasyon kurulunu lağvedip, pişmiş aşı tekrar ısıtarak yeni dönemde Kamu işveren sendikalarını kurmakla malûm'u ilân etmiştir.

KAMU İŞVEREN SENDİKALARI HAKKINDA DİYORLAR Kİ!

Metin Kutsal (Prof. Dr/İ.Ü. İktisat Fakültesi): Amaç ne olursa olsun, bize göre 2821 sayılı yasada kamu işverenleri için öngörülen sendikalaşma modeli hem hukukî, hem de endüstri ilişkileri açısından isabetli değildir. Hatta 2821. sayılı yasanın 2. maddesinde yapılan tanıma da uyumamaktadır. Gerçekten sendika aralarında ortak mesleki çıkar ilişkisi bulunan işçilerin veya işverenlerin bir araya gelerek oluşturdukları bir tüzel kişiliktir.

Türk yasa koyucusu bu ortak mesleki menfaat ilişkisini aynı işkolunda faaliyet göstermek biçiminde öngörmüştür. Dolayısıyla dokuma işkolundaki bir işverenle gıda işkolundaki bir işveren arasında mesleki açıdan ortak bir menfaat ilişkisi görülmemiştir.

Taner Karahasanoğlu (Doç. Dr/Marmara Üniversitesi Basın Yayın Y. Okulu Müdürü): Kamu işveren yöneticilerinin siyasi iktidar değişmelerine bağlı olarak değişmeleri ve asli yöneticilik işleri dışında sendikacılık fonksiyonlarını üstlenmeye kalkmaları ve bu görevin yöneticilik görevleri ile bağdaşmaması sebebiyle zorlandıkları bir gerçektir.

Burada siyasi otoriteyi ekonomik çıkar çatışmalarından çıkarmak gerekir.

Kubilay Atasayar (TİSK, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri): Kamu İşveren Sendikaları kesin oluşum biçimini henüz tamamlamamıştır. Oluşum tamamlanır tamamlanmaz, kamu işveren sendikalarının da TİSK çatısı altında birleşmeleri talebinde bulunacaktır.

Hüseyin Tanrıverdi (Hak-İş Genel Sekreteri): 2821 ve 2822 sayılı yasalarla getirilen savaş düzeninin tam uygulanabilmesi için, Kamu Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu, adli piyade birliğinin başarısızlığını gören Hükümet, Kamu İşveren Sendikaları namıyla yeni topçu birlikleri teşekkül ettirerek önceden sendikalara ilân edilen savaşı mutlak kazanmak arzusunda görülüyor. Denetim adı altında baskı ve şantaj örgütü olması amaçlanan Çalışma Bakanlığı adli keşif ve levâzım birliğini de unutmamak lâzım. İş barışı ve ülke huzuru ise, işçi sendikalarını savaşa zorlayanların tatbikat nişangâhı olması! Mes'ele budur.

Aydın Akbıyık (Per Yön Genel Başkanı): Bu üç kamu işveren sendikası, ayrı bir Konfederasyon, bir kamu işveren sendikaları konfederasyonunda birleşecekler midir? Yada tersi yaklaşımla TİSK'e katılacaklar mıdır? Şu anda faaliyetini sürdüren Toplu Sözleşme Koordinasyon Kurulu, görevini yeni modelle tamamlamış olacak mıdır?

Daha çok politik tercihe açık olan bu soruların cevabını şimdilik zamana bırakmak en iyisi görünmektedir.

Basından Seçmeler

GÜNEŞ

Sendikal konulardan haberiniz var mı?

Anket

1) 1952 yılından beri yöneticilik yapan ve her genel kurulda, "Kızım üniversitede okuyor, masrafım çok. Bu nedenle beni bir kez daha seçmenizi rica ediyorum" diyerek seçim kazanan sendikacının adı nedir?

- a) Hüseyin Pala (Belediye-İş Sendikası Genel Başkanı)
- b) Mustafa Başoğlu (Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı)
- c) Ömer Ergun (Türk-İş Genel Mali Sekreteri)
- d) Orhan Erçelik (TES-İş Sendikası Genel Başkanı)

2) Sendika parasını zimmetine geçirdiği iddiasıyla gözaltına alınan, serbest bırakıldıktan bir gün sonra, sıfır numara kesik saçlarıyla sendikasının genel kuruluna "mücahit başkan" tezahüratıyla omuzlarda katılarak seçim kazanan sendikacıyı tanıyor musunuz?

- a) Doğan Üskanat
- b) Zeki Gedik
- c) Bayram Sökmen
- d) Orhan Erçelik

3) "Ben adamı toz şeker gibi ufalarım", "Mutfak ağılıyır", "Tencerenin dibi delindi" ve "Herkes gözüne gözlük tak-sın" gibi veciz sözleriyle sendikacılık terminolojisine değerli katkılarda bulunan sendikacı kimdir?

- a) Kaya Özdemiroğlu
- b) Sadık Şide
- c) Şevket Yılmaz
- d) Orhan Balaban

4) Yanlarına tercüman almadan katıldıkları bir uluslararası sendika kongresinde, kürsüdeki hatibin sık sık "Turkey" sözcüğünü kullanması üzerine, hatibi çılgınca alkışlamaya başlayan, daha sonra sözkonusu konuşmacının Türk hükümetini ağır şekilde eleştirdiğini öğrenerek mahzunlaşan sendikacılar hangi sendikaların temsilcileri idi...

- a) Herb-İş b) DYF-İş c) Türk-Metal-İş d) Koop-İş

5) Kendisini ziyaret ederek "Aman dikkatli olun, kabinede sendikal hakları sınırlama yönünde Turgut Özal ve arkadaşları bir takım yasa tasarımları hazırlıyorlar" diyen Bülend Üstü hükümetinin Çalışma Bakanı'na, Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri ne gibi tepki göstermişti?

- a) Uyarısına teşekkür etmişti.
- b) "Merak etme, o yasaları çıkartmayız" yanıtı vermişti.
- c) Turgut Özal'ı köşke şikâyet edeceklerini söylemişti.
- d) Kendisini uyararı Çalışma Bakanı'nı Turgut Özal'ın kabine arkadaşına ihbar etmişti.

6) "Benim hanım tatil nedir bilmez. Başkalarının eşleri plajlarda yanarken o tatile giden komşularının çiçeklerini sular, kuşlarına bakar" diyen "İmam" lakaplı sendikacı kimdir?

- a) Necati Çelik (Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı)
- b) Sadık Şide (Türk-İş Genel Sekreteri)
- c) Mete Besen (Milliyetçi-İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı)
- d) Mustafa Başoğlu (Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı)

7) Türk-Ülke-İş Konfederasyonu'nun açılış kokteyli son derece görkemli olmuştu. Genel merkezin bulunduğu iki katlı vilanın üst katında viskiler su gibi akar, çiftetelli oynanırken, alt kattan gelen bir takım sesler çiftetelli seslerine karışıyordu. Neydi bu sesler?

- a) İşçi sorunlarını tartışan sendikacıların sesleri.
- b) Dansözleri protesto eden bazı sendikacıların homurtuları.
- c) "Yaşasın Türk-Ülke-İş" şeklinde tezahürat yapan işçilerin sesleri.
- d) Konfederasyonun açılış dolayısıyla mevlüt okumak üzere çağrılan imamin sesi.

Yanıtlar:

1)-c. 2)-d. 3)-c. 4)-b. 5)-d. 6)-b. 7)-d.

Demokrasi Sendikal Özgürlükler ve 1982 Anayasası

Prof.Dr. Beşir HAMİTOĞULLARI

Demokrasi ile adil gelir dağılımı arasında sıkı bir ilişki bulunduğu, hem Dünya, hem de Türkiye'den somut örnek vererek, kanıtlamak olanaklıdır. Son 6-7 yılın Türkiye'sinde, bu konuda çarpıcı ve dramatik durumlar oluşmuştur. Özet bir değinme yapmakla yetinirsek, şunu belirteceğiz: 1979-1984 döneminde **ücretlilerin (işçilerin) durumu**, çok şeyi aydınlatmaktadır. 1979 yılında **ücretlilerin tarım dışı gelirlerden aldığı pay % 48 iken, 1984'de % 26.9'a inmiş bulunmaktadır**. Buna karşı aynı dönemde **kâr ve faiz elde eden Sermaye Sınıfının (işçi olmayanların) payları ise, % 52.0'dan % 73.1'e fırlamıştır**. Hemen belirtelim ki, 1977 yılında ücretlilerin yine tarım dışı Millî Gelirden aldıkları **toplam pay, kâr ve faiz geliri elde edenlerin payından biraz yüksek iken, 1980'li yıllarda dramatik gerilemelere mâruz kalmıştır**. Yine belirtelim ki, yukarıda anılan **dönemde**, Tarım Kesiminde Millî Gelirden almakta olduğu Payda büyük düşüşler görülmekte ve toplam bu pay, % 29'dan, % 20.1'e doğru azalmalar kaydetmektedir. Tarım kesimindeki küçük üretici ve işçilerin de gelirleri, memurlar dahil tüm çalışanlar gibi azalmış ve refah seviyeleri düş-

müştür. Nitekim çiftçinin 1975-1979 döneminde, 1 kg **şeker** alabilmesi için 4.1 kg., **buğday**, 1 metre **kaputbezi** alabilmek için, 7.03 kg., **buğday** ve 1 litre **gaz yağı** için 1.89 kg., **buğday** ödemesi gerekirken, 1980-1985 arasında ise, aynı rakamlar toz şeker için, **30.7 kg.**, kaputbezi için **38.6 kg'a** ve gazyağı için ise **36 kg.** buğday'a yükselmiş bulunmaktadır.

Örnekleri çoğaltılabilecek bu durumun anlamı şudur; Son yıllarda, çalışan ve üreten kesimlerden, sermayesini kullanarak geçen kesimlere, hak edilmemiş ve insafsız bir biçimde bir gelir transferi yapılmaktadır. Aynı transfer, Tarımsal Kesimden, ticaret ve sanayi kesimine de yapılmaktadır.

Özellikle, bu nedenlerle Türkiyemizde son 6 yılda, sayısı sınırlı bir gruba büyük zenginlikler aktarılarak, büyük bir israf, gösteriş ve lüks tüketime yol açılırken, çalışan ve üreten kesimlerden ve iş bulamayan milyonlar çevresinde, büyüyen bir sefalet, çaresizlik ve sömürünün yeni çelişkiler yaratacak kutuplar oluşmaya başladığı görülmektedir.

Millî Gelirdeki bu bozulmaların, Demokratik rejimin askıya alındığı, sınırlandırıldığı ve sendikal özgürlüklerin kısıldığı bir döneme

rastlıyor olması, çalışanlar bakımından da üzerinde önemle durulacak bir konudur.

Genel olarak Sendikal, örgütlenme -özgürlükler- işleyişler ile uygulanan iktisadî sosyal sistem arasında da sıkı bir bağlantı bulunmaktadır. Çünkü Anayasalarda yeralan "Sosyal ve Ekonomik Hakların" en can alıcı bir birleştiği olan Sendikal haklar ve özgürlükler, Sistemin kimden yana olduğunu açıkça göstermektedir.

Böylece Siyasî ve İktisadî rejim ile Sendikal Haklar ve Özgürlükler arasında da çok yakın ve belirleyici ilişkiler bulunmaktadır. Söz gelimi Özgürlükçü ve Demokratik bir Rejimde, Sendikal Özgürlükler, Burjuva Demokrasisi veya Diktatörlük Rejimindekilerden, son derece farklılaşmaktadır.

Yine İktisadî Sistem Tipine göre de Sendikal Haklar ve Özgürlükler büyük farklar göstermektedir. Kapitalizmin, değişik modellerinde, söz gelimi Vahşi Kapitalizm de ayrı, Sosyal Kapitalizm'de; daha farklıdır. Yine Otoriter Sosyalizmde ayrı, Demokratik Sosyalizmde ayrı ve Sosyal Demokratilerde daha da farklılaşmaktadır. Hele emeği ve çalışmayı en yüce bir değer, en saygın bir unsur olarak gören İslâm İktisadî Sisteminde ve ilerici

“1982 Anayasası'nın Sendikal hak ve özgürlükleri, hem üyesi olmaya can attığımız Avrupa Ülkelerinde hem de 1961 Anayasasına göre de çağın gerisinde kalmakta ve çalışanların hukukunu yeterince almaya olanak vermeyecek bir nitelik taşımaktadır.”

yaklaşımlarında ise, Sendikal Hak ve Özgürlükler, farklılaşabilmektedir.

Bilimsel bu nedenlerle, İşçi Hak ve Özgürlükleri, ücretlerin seviyesi, çalışma koşulları ve hak arama yolları, sadece Anayasal çerçevelerde değil, Anayasaları da, bir araç olarak kullanan, İktisadî Sosyal sistem ve onun bir türevi olan Siyasal Rejim çerçevesinde ele alıp incelemek, gerçekleri kavrayabilmek bakımından zorunludur.

İşte, 1982 Anayasası'ndaki Sendikal Hak ve Özgürlükleri de, son 6 yıllık dönemin, Rejimleri içinde değerlendirmek ve uygulanan Model'in çerçevesinde anlamak gerekir.

1982 Anayasası'nın, “Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler” kısmında yer alan Sendikal haklar ve Özgürlükler, örgütlenme aşamasından işleyişe (51-52'nci md), “grev hakkı ve lokavta” (54.md), varıncaya kadar (kısaca belirtmekle yetinirsek), hem bir üyesi olmaya can attığımız **Avrupa ülkelerine**, hem de, **1961 Anayasasına göre**, de çağın gerisinde kalmakta ve **çalışanların hukukunu yeterince almaya olanak vermeyecek bir nitelik taşımaktadır**. Bir iki örnek vermekle, göstermeye çalışalım. Sendikaların “siyasî amaç gütmeleri, siyasî faaliyette bulunmaları, siyasî partilere destek sağlamaları ve onlardan destek almaları”, yasaklanmıştır. Ayrıca derneklerle, kamu kurumu niteliğinde ki meslek kuruluşları ve vakıflarla bu amaçlarla da hareket edemezler”.

Burada çalışan ve üretenlerin örgütlenerek, siyasete karışmaları ve kendi siyasî partilerini oluşturmaları engellenmekte ve çok önemli bir baskı grubu olarak ülkenin iktisadî politikasına yön ver-

me yolları tıkanmaktadır. Gelir dağılımından âdil bir pay almalarını sağlayacak mekanizmaların dışında kalmaları ise sağlanmaktadır. Sermaye çevrelerinin siyasî yapıya yansımaya ve politikaları etkileyebilmenin “görünmeyen yollarına” sahip olmalarına karşın, işçilerin, politika dışında tutulması (tecrit edilmeleri), çoğulcu demokrasi ile bağdaşmamaktadır. Çünkü, tek tek işçilerin (çalışanların), sömürüye karşı çıkmaları ve haklarını alabilmeleri olanaksızdır.

Hele grev hakkının uygulamada kullanılmasının, son derece güçleştiği bir siyasal yapıda, Sendikaların kendi içlerinde ve benzer diğer kuruluşlarla, demokratik

meşru bir savunma ve hak isteme imkânından yoksun kalmaları, çalışanlar üzerinde bir ekonomik ve politik zulmün oluşmasına yol açabilir. Çünkü işçilerin sosyal ve ekonomik hakları (müreffeh ve mutlu olma hakkı), insan haysiyeti ile bağdaşan bir hayat seviyesinin sağlanması, Sendikal tam özgürlükler olmadan, gerçekleşemez. Sendikal haklar ve özgürlükler ise Demokrasi olmadan nasıl gerçekleşebilir? demokrasi ile işçinin çalışanın refahı arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. İşçinin bilinçlenerek, birlikte olması ve birleşmesi olmadan, Demokrasiye geçmek ve O'nu korumak, çok müşkül bir hale gelmektedir.

Mardin'de doğdu (1938). Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun(1960). Paris Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde Doktora yaptı (1961-1965). Yurda dönüşte akademik kariyere S.B.F.'de başladı. 1973 yılında Doçent ünvanını aldı. Fransa ve İngiltere'de "Misafir Profesör" olarak uzun süreli bilimsel araştırmalar yaptı, dersler verdi.

Danışma Meclisinde Mardin İli Temsilcisi olarak görev yaptı. Halen Ank. Univ., S.B.F. Öğretim Üyesidir.

Yayımlarından bazıları şunlardır: La Planification du Developpement Economique En Turguie (Türkiye'de İktisadi Kalkınmanın Planlanması, 1968). Çağdaş İktisadi Sistemler (S.B.F. Yayını, 3. Baskı, 1982, 848 sahife), İktisadi Sistemlerin Temelleri (1984, 400 sh.). Ayrıca çok sayıda bilimsel incelemesi ve Türkiye'nin ekonomik gelişmesine ilişkin özgün MODEL araştırmaları bulunmaktadır.

BİR MİTING HİKÂYESİ

Zekeriya İLKDOĞAN

“DAĞ FARE DOĞURDU..!”

- Birbuçuk milyona yakın üyesi olan bir işçi kuruluşunun yaptığı miting tek kelime ile “fiyasko”.
- Miting, Türk-İş içindeki muhalefetin ve bir kısım grupların gövde gösterisi oldu.

Türk-İş'in 22 Şubat 1986 tarihinde İzmir Cumhuriyet Alanında yapacağı miting dergimiz adına izlemeye giderken aylardır eylem hazırlıkları yapan büyük bir işçi kuruluşunun gövde gösterisinin de büyük olacağı kanaatindeydik.

Mitingin değerlendirmesine girmeden bizi bu kanaate sürükleyen gelişmeler kısaca değinmek istiyoruz.

Bir ara Türk-İş tarafından orataya konulmak istenen eylemin aynı gün bütün Türkiye çapında tüm il ve ilçelerde yapılması eğiliminden vazgeçerek 16 Şubatta İzmir'de yapılması kararı daha son-

sıralanıyordu: **Şevket Yılmaz:** Sadece İzmir'de 100 bin üyemiz var.. **Şide:** Mitinge 150 bin kişi katılacak.. Bölge Temsilcisi **Orhan Sorguç:** 100 bin..

Türk-İş yetkililerinin kendi bünyesinde verdiği bu rakamlara karşılık dışardan da mitinge katılım çağrıları devam ediyordu. Özellikle sosyal demokrat kesimdeki bağımsız Sendikalar, **Bizim Radyo** ve **Gün Dergisi** 'Haydi İzmir Mitingine' çağrısı yapıyorlardı. Bilhassa bu çağrılar, bir takım çevrelerde kaygıyı da beraberinde getiriyordu: “Türk-İş mitingi ne olacak?”. Bu kaygılar sergilenirken İzmir Valiliğince ge-

yonlarca masraftan sonra Türk-İş'in mitinginin başarısız olacağını düşünmek, elbette ki kimsenin aklına gelmezdi. Sendikalar yurdun dört bir yanından bütün masraflarını karşılayarak üyelerini İzmir'e getireceğini ilân ederken, hele Turgut Özal'ın teknik danışmanı Erkal Zenger'in meydanı organize edeceği ve en iyi ses düzenini kurmak için devreye girdiği bir yerde, başarısızlık beklenebilir miydi!

Evet, başta belirttiğimiz kanaatımız işte bu gelişmelerden sonra oluşmuştu. Bu kanaatle büyük ve disiplinli bir miting izlemeye hazırlanıyorduk.

İzmir'e vardığımızda ilk önce Hak-İş'e bağlı Sendikaların Şubelerini ziyaret ederek, miting hakkındaki görüşlerini öğrenmek istiyoruz. Her uğradığımız Şube de görevlendirilmiş polislerin olduğunu görüyor ve bunların miting sonuna kadar Hak-İş'e bağlı Sendikaların şubelerinde görevli kalacağını öğreniyoruz. İşte böyle bir polis kordonu altında Şube yetkilileri ile Dergimiz adına ortaklaşa görüşme yapıyoruz. Bu görüşmede Şube yetkililerinin ortaya koyduğu kesin tavır: “Türk-İş mitingine hiçbir Hak-İş Üyesi Sendikanın katılmayacağı ve üyelerinin de bu mitingten bir amaca ulaşamayacağı” yönünde idi.

Nihayet Miting meydanındayız. Dergimiz adına yanımızda bulundurduğumuz malzemelerimiz didik didik arandıktan sonra kürsüye kadar yanaşıyoruz.

İlk duyduğumuz ses Erkal Zenger'in sesi. Turgut Özal'ın teknik danışmanı sıfatıyla birinci derecede Turgut Özal'a karşı tepkiyi yansıtabilecek bu mitingte, haykırarak seslerin güzelleşmesi için çalışıyor. Alanda sessiz kalabalık bu akordu dinliyor. Bir ara Zenger'in mikrofondan “**Apartmanın beşinci katındaki hanım, sesim iyi geliyor mu?**” seslenişi, sesiz kalabalığın kahkahasına boğuyor alanı.

En fazla 40.000 kişi alabilen alanda 100 bin kişinin toplandığını söyleyenlerin, bu resme gözlükle bakması gerekir.

ra 23 Şubata dönüşüyor ve nihayet mitingin gün ve yeri kesin olarak açıklanıyordu: 22 Şubat İzmir Cumhuriyet Alanı.

Öncelikle Türk-İş ve bağlı Sendikalarından oluşturulan komitenin hazırlıkları ve beyanları büyük bir toplantı yapılacağı havasını hem de kesin ifadelerle ortaya koyuyordu. Ne diyordu hazırlık komitesi: “Üye sayımız 1 milyon 442 bin. Sendikalar bunun % 20'sini getirmek zorunda. Bunun üstünü getiren sendikaya teşekkür ederiz”. Arkasından, ferdi planda ağır topları büyük lafları

niş poliseye tedbirler alınıyor Sayın Türk-İş Başkanı ise “**Polise gerek yok, biz kendi mitingimizi kendimiz disiplin ederiz**” eminliğini sergiliyordu.

Görünürde Türk-İş iyi hazırlanıyordu. Bursa Spor Sergi Sarayında boş kalan salonun, Ankara'da Arı Sinemasında Genel Başkan Şevket Yılmaz'ın konuşmasını tamamlayamayışının (burada da “Genel Grev” ve “Protesto” gösterilerini hatırlayalım) acısı, tecrübesi haliyle iyi bir hazırlığı gerektiriyordu. Türk-İş heyeti bunu yapmaya çalıştı.

Bütün bu hazırlıklar ve yapılan mil-

İlk konuşmacılar Türk-İş'in İzmir bölgesindeki Şube başkanlarından ikisi. Sonra, sunucunun tabiriyle "ağır toplara" sıra geliyor. Ağır toplardan ilk konuşan Türk Metal Sendikası Genel Başkanı **Mustafa Özbek**. Özbek, Özal'a çatarak başladığı konuşmasını Özal'ı "İşçi Düşmanı" ilân ederek bitiriyor. Harb-iş Genel Başkanı **Kenan Durukan**'ın aynı minval üzere devam eden konuşmasından sonra sıra geliyor en ağır

Hak-İş'e bağlı sendikaların İzmir Şube yetkilileri, üyelerinin mitinge katılmadıklarının açıkladılar.

topa. **Şevket Yılmaz** kürsüde. Sayın Yılmaz çok kısık ve hiç de mikrofonik olmayan sesi ile niçin burada toplandıklarını açıklamaya çalışıyor ama, diğer tarafta o zamana kadar çok düşük kalan bazı sesler, bu sesi bastırıyor. Şevket Başkanın konuşmasının anlaşılacak olduğu bu sırada devamlı yükselen sesler duyuluyor: "Yuhhh.. Şevket İstifa... SatılmıŞ Şevket..."

Evet, acı da olsa yıllanmış Sendikacı, hem de en büyük işçi kuruluşunun Başkanının dakika dakika tükenişini izliyoruz. Bağırın kim olursa olsun, niyet ne olursa olsun bir işçi kuruluşunun başkanı bu seslerle sahnedan inmemeli idi.

Mitingin 17'de biteceği daha önce ilân edilmiş olmasına rağmen, 14.55'de bu havada ve Şevket Başkanın konuşması biter bitmez toplantının sona erdiği açıklanıyor. İşte başta belirttiğimiz "Fiyasko" budur, "Dağın fare doğurması" budur.

Hak-İş Dergisi olarak vardığımız bu neticenin peşin fikirlerle ele alınmış olmadığını ve gerçeği gören bütün gözlemlerin bu tabloyu gördüğünü özellikle belirtmek isteriz.

Biraz da miting alanındaki görüntüye bakalım...

• Miting alanında kaç kişinin olduğu herkes tarafından değişik ifade ediliyor. Basın bu sayıyı 30 binden başlayıp 100 bine kadar çok farklı rakamlarla değerlendirdi. Türk-İş yetkilileri ise hiç 100 bin rakamından inmek istemediler. Hatta Şevket Başkan "mitinge katılanların miktarını küçültmeye çalışanlar gözlükçüye gidip gözlük alsınlar" buyurdular. Öğrendimize göre Cumhuriyet Alanı en fazla 40.000 kişiyi alacak kapasitede ve alanın tam dolu olmayışı ve 5 bin polisten oluşan güvenlik kordonunun dışına taşmanın bulunmayışı dikkate alınır, bu sayıyı 30 binden fazla söylemek gerçekten bazıları için gözlük lâzım gel-

diğini doğruluyor.

• Miting sırasında Türk-İş tarafından hopelerden "En büyük Türk-İş başka büyük yok", "Ekmek, barış, özgürlük", "Herkes aş, herkese iş", "Parlemonto göreve".. gibi sloganların haykırılmasına rağmen, topluluk, bu sese iştirak etmekten çok başka sloganlar attılar. Bunlardan tesbit edebildiklerimiz şunlar: "Anayasa'ya hayır", "İşkencecilerden hesap sorulsun",

"İşçiler el ele genel greve", "Zindanlar boşalsın, genel af çıkarılsın", "Disk'e özgürlük", "Genel grev hakkımızı söke söke alırız", "Hükümet İstifa", "Şevket İstifa", "Basına özgürlük"...

Alana hakim olan sesin, Türk-İş'in önceden belirlenmiş sloganları dışında oluşu, mitingin Türk-İş'in sesini ulaştırdığını iddia eden yöneticilerine "başkalarına gözlük tavsiye etmek yerine, kendilerine kulaklık almak daha uygundur" sözünü söyletiyor.

• A landaki beş bin kişilik polis kordonunun yanında sivil polislerin de bayrak ve pankart taşıdığı, bir komiserin alandaki polislerin kalabalığına dikkat çekerek "Biz de olmasak alan boş kalacak" latifesi basının gözünden kaçmayanlar...

Evet... Bütün bu olumsuz tablolarla eylem adına ortaya çıkanların eylemsizliği ile bir miting sona eriyordu. Acaba, amaca ulaşıldı mı? Buna işçi adına "evet" demek çok zor. Ama, yapılan miting ile Türkiye de demokratikleşme adımlarının atıldığı yönünde dışa mesaj vermek isteyenler, herhalde amaçlarına ulaşmışlardır...

Miting sonrasında Türk-İş cephesinde durumun ne olduğunu ise bir Gazete yazarımız şu gözlemleriyle değerlendiriyor:

"Miting öncesinde olduğu gibi bitişinde de Etap Otelinde toplanan Sendikacıların sabahki havalardan eser kalmamıştı. Kimileri taban-tavan arasındaki uçurumdan, uzun yıllar eylemsizlikten, işçi geçeceğinden kopmadan söz ediyorlardı. Bu moral bozukluğu ile kolay kolay ilân edilmiş "eylem" programının gündeme gelebileceği kaygısını taşıyorlardı".

Bütün bu ifadelerden sonra sözü müze son verirken, bir atasözümüzü hatırlıyoruz: "Büyük lokma ye, büyük konuşma".

MİTINGE KATILANLARLA...

"Miting, bir siyasi parti'nin mitingi gibi oldu."
"Hayal kırıklığına uğradık..."
"Organizenin amatörlüğü nedeni ile çığırta kanlar sahaya hakim oldu."

Milliyet'ten

YÜKSEK ORANDA ÜYE ARTIŞI İLE GELİŞME GÖSTEREN TEK KURULUŞ: HAK-İŞ'

- Diğer Konfederasyon ve Bağımsız Sendikalarda Duraklama İle Gerileme Gözleniyor.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Sendikaların üye sayı ve oranlarını gösterir 17 Ocak 1986 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan tebliğine göre Hak-İş'de görülen önemli üye artışının yankıları devam ediyor.

Dergimizin geçen sayısında bu husustaki ANKA Ajansı ve Gazetelerin haberlerine temas ederek bu gelişmeyi açıkça sunmuştuk. Bu sayımızda 10 Şubat 1986 tarihli Ajans TÜBA İşçi Çalışma Bülteninde yer alan konuyla ilgili kapsamlı araştırmanın bir özetini sunuyoruz. Diğer Konfederasyon ve Bağımsız Sendikalar basında verilen tabloların detayına girmeden incelemedeki ifadeler aynen alınmıştır.

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın son iki "İşkolü İstatistiği" temel alınarak yapılan çalışmaya göre, üye sayısı en yüksek oranda artan konfederasyon Hak-İş.

ANKARA (TÜBA)- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yayınladığı Temmuz-1985 ve Ocak-1986 istatistikleri üzerinde yapılan incelemede, üye sayısını en yüksek oranda artıran Konfederasyon'un Hak-İş olduğu belirlendi. Bakanlığın yayınladığı istatistiklere göre, Temmuz-1985 tarihinde tüm işçi sayısı 2.819.517, toplam sendikali işçi sayısı ise 1.828.471 idi. Yapılan çalışmada, % 10'luk yetki barajını aşarak toplu sözleşme yapma yetkisi kazanan sendikalarla, tüm sendikaların yetkili sayıldığı "Tarım ve Ormanlık, Avcılık ve Balıkçılık" işkolundaki sendikaların üye toplamı (1.730.335) bulundu. Geriye kalan 98.136 işçinin, sendikali olmalarına karşın, üyesi buldukları sendikaların yetki barajını aşamamaları nedeniyle toplu sözleşmelerden yararlanamadıkları anlaşıldı. Ocak-1986 istatistikleri'ne göre tüm işçi sayısının 3.038.619, toplam sendi-

kalı işçi sayısının 1.937.120 ve sendikası işçi sayısının 1.101.499 olduğu görülüyor. Yapılan çalışmada, yetkili sendikaların üye sayıları toplamı 1.865.900 olarak bulundu. Böylece, sendikası işçi sayısı 991.046'dan 1.101.499'a çıkarken % 1.1'lik bir artış gösterdi ve % 35.15'ten % 36.25'e yükseldi.

Hak-İş'te gelişme var:
HAK-İŞ, belirgin bir gelişme ile

önemli artışlar gösteriyor. Bu Konfederasyon, Temmuz 1985'te 92.940 olan işçi sayısını, 6 ay içinde 145.737'ye çıkarmış bulunuyor. Temmuz 1985'te tüm işçiler içindeki oranı 3,29 ve sendikali işçiler arasındaki oranı 5,08 iken, Ocak 1986'da bu oranlar sırası ile 4,80 ve 7,52'ye ulaşıyor. Böylece tüm işçiler içinde 1,51 sendikali işçiler içinde de 2,44'lük bir artış sağlamış durumda.

Tablo 1:
İki Dönemin Karşılaştırılması
(Temmuz 1985-Ocak 1986)

	Tüm İşçiler			Sendikali İşçiler		
	Oranı	%	Fark	Oranı	%	Fark
1985						
1986						
Hak-İş	3.29	4.80	1.51	5.08	7.52	2.44

Tablo 2:
Temmuz 1985 ve Ocak 1986 verilerine göre
Konfederasyonların işçi sayıları ile tüm işçilere ve
Sendikali işçilere oranın karşılaştırılması

	İşçi sayısı		Tüm işçilere Oranı (%)		Sen. İşçilere Oranı (%)	
	85	86	85	86	85	86
Hak-İş	92.940	145.737	3.29	4.80	5.08	7.52

“Ticari Basının Sendikal Haber Politikası, İşçilerin Kendi kitlesel Yayın Organlarına Sahip Olmalarını Gerektiriyor.”

“Yukarıdaki ses Türkiye dışından gelmekte ama adeta bizim sesimizle uyumlaşmaktadır. Ajans Tüba tarafından özelle verilen bu haberi bu yönüyle değerlendirerek aynen sunuyoruz”

Kanada İşçi Kongresi, ticari basının işçiler ve sendikalarla ilgili haberleri işveren yanlısı bir tutumla yansıttığı kanısında. Kongre’ye göre bunun nedeni, bu yayın organlarının ekonomik ilişkilerinde kendini gösteren işçi-işveren çıkar çelişkileri. Oneri ise, “İşçilerin kendi kitlesel yayın organlarına sahip olmaları”. Konu, bir süre önce Türkiye’de tartışılmış ve hatta kısmen denenmiş olması nedeniyle önemli ve ilginç özelliklere sahip bulunuyor.

Kanadalı işçilerin en güçlü merkezi sendikal örgütü olan Kanada İşçi Kongresi’nin aylık yayın organında yayımlanan bir yazıda, işçilerin kendi kitlesel yayın organlarına sahip olmaları gerektiği savunuldu. Bu görüşün temel dayanağını, ticari basının işçi olaylarını halka tek yanlı olarak yansıttığına ilişkin belirlemeler oluşturuyor.

Kanada İşçi Kongresi (CLC), ticari basında “sendikalarla ilgili haberlerin uyumsuzluklar ve özellikle de grevler etrafında yoğunlaştığı, öte yandan işçi haklarının korunması ve tüm Kanadalılar için toplumsal koşulların geliştirilmesi konularında sendikaların oynadığı önemli rolün büyük oranda gözardı edildiğini” belirtiyor. Bundan bir kaç yıl önce yapılan bir araştırma, sendikalarla ilgili olarak yayın organlarında çıkan haberlerin yaklaşık yarısının (% 42) grev haberleri olduğunu, oysa her yıl bağitlanan toplu iş sözleşmelerinin sadece % 5’inde grev ya da lokavta başvurulduğunu ortaya koyuyor.

Ticari basında işçi haberleri verilirken kullanılan kimi kelimelerin de işçilerle ilgili olumsuz bir hava yaratılmasına katkıda bulunduğunu savunan CLC, “işçi sorunu” “kargaşa” gibi klişeler kullanılırken, niçin “İşveren sorunu” gibi bir terime hiç bir zaman yer verilmediğini soruyor. Ticari basının tek yanlı tavrının, işçiler için “talep ettiler” terimi kullanılırken işverenler için “teklif ettiler” teriminin kullanılmasından da açıkça görüldüğü belirtiliyor. CLC, bu terimlerden birincisinin “saldırganlık”, ikincisinin ise “cömertlik” kavramlarını çağrıştırdığını vurgulayarak, konunun “İşçilerin % 5 ücret zammı ile çalışmayı sürdürmeleri konusundaki işveren talebine karşı işçiler % 10’luk ücret zammı içeren bir sözleşme imzalanmasını teklif ettiler” biçiminde de kamuoyuna yansıtılabileceğini savunuyor.

CLC, ticari basının sendikal hareketle ilgili haberleri yansıtırken izlediği politikaların tümüyle ekonomik çıkar ilişkilerinden kaynaklandığını belirtiyor. Günümüzde gazetecilik sanayiinin öteki alanlarla içiçe geçmiş yapısı nedeniyle, ticari basında işçilerin çıkarlarının savunulması gibi bir olayın söz konusu olmadığı bir gerçek. **Gazetelerin yönetim kademelerinde yer alan kişilerin pek çoğunun basın dışı kuruluşların paydaşları arasında bulunması doğal olarak ekonomik çıkar ilişkilerinin devreye girmesiyle sonuçlanıyor.** CLC, Kanada’da işgücünün % 77’sinin ücret geliri ile geçindiğini hatırlatarak, basının, bu tavrıyla kendi çıkarlarını toplumun çıkarları üzerinde tuttuğunu ve bu durumun ise özgür bir toplum için potansiyel bir tehlike oluşturduğunu vurguluyor. Sorunun kaynağında basının sendikal hareket ve işçi çıkarları ile ilgili konuları iyi kavramamış olması ya da bu konulardaki kayıtsızlığı değil, tam tersine konunun çok iyi kavranmış olması ve işçi çıkarları ile basın da dahil işverenlerin çıkarları arasındaki çelişkinin farkında olunarak sürdürülen bilinçli bir politika yatıyor.

Kanada İşçi Kongresi,, yukarıda özetlenen belirlemelerden hareketle, **ticari basının bugün sürdürdüğü tavrın gelecekte de devam etmesinin kaçınılmaz olduğunu belirtiyor.** Sendika yayın organlarının sadece kendi üye kitlesine ulaşabildiği bir ortamda geriye tek bir seçenek kalıyor: İşçilerin, ticari basına alternatif olacak ayrı bir kitlesel yayın organına sahip olması.

İŞSİZLİĞİ AZALTMAK İÇİN "İŞ VAKFI" KURULDU

Resmi Gazete'nin 16 Şubat 1986 günlü sayısında yer alan Vakıflar Genel Müdürlüğü duyurusunda "**İş Vakfı**" adı altında faaliyeti tescil edilen kuruluşun gayesi, kurucuları yer alıyor. Buna göre vakfın gayesi, "**Ülke düzeyinde istihdamı artırmak ve çalışanların gelir seviyelerini yükseltmek...**"

İş Vakfı'nın 105 kurucusu arasında işsizlikle mücadelede sorumlu Devlet Bakanı **Mustafa Tınaz TİTİZ**, Başbakan eşi **Semra ÖZAL** başta olmak üzere Bakanlar, milletvekilleri, işadamları belediyeler ve özel idare müdürleri bulunuyor.

İkametgahı Ankara olan kuruluşun mal varlığı 34.496.400.Tl olarak belirtiliyor.

KIDEM TAZMİNATI FONU İÇİN ÇALIŞMALAR DEVAM EDİYOR

İşçilerin kıdem tazminatlarını yeni bir esasa bağlamak üzere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca başlatılan çalışmalar 25 Şubat 1986 günü yapılan toplantıyla devam ediyor. Bakan **Mustafa Kalemlî**'nin başkanlığındaki toplantıda işçi ve işveren Sendikalarının temsilcileri yanında Üniversite temsilcileri de Fon'la ilgili görüşlerini ortaya koyacaklar.

Hak-İş Dergisi olarak gelecek sayımızda bu konuya geniş olarak yer verileceğini ve öncelikle Hak-İş'in bu günkü haline karşı çıktığı Fon ile ilgili görüşlerini sunacağımızı, bu vesileyle okuyucularımıza duyuruyoruz.

KUTYAY'IN "ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ SİSTEMİMİZDE YENİ BOYUTLAR " SEMİNERİ

KUTYAY/Eğitim, Yayın, Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen "**Endüstri İlişkileri Sistemimizde Yeni Boyutlar**" adı altında 27 Şubat 2 Mart tarihleri arasında Bursa'da bir Seminer yapılıyor. Hükümet, İşveren, İşçi, Üniversite ve çeşitli kuruluş temsilcilerinin konuşmacı ve tebliğci olarak katılacakları Seminerde başlıca Sosyal Güvenlik Sistemi, Toplu Pazarlık Düzeni, Ücretler ve Gelirler Politikalarında yeni boyutlar değerlendirilecek.

ORHİM'İN "KAMU VE ÖZEL KESİM İŞLETMELERİNDE YÖNETİMİN BESERİ YÖNÜ VE ENDÜSTRİYEL İLİŞKİLER SİSTEMİMİZ" SEMİNERİ

ORHİM/Organizasyon ve Halkla İlişkiler Merkezi tarafından düzenlenen Seminer 16-19 Mart 1986 tarihleri arasında Uludağ'da yapılıyor.

Sosyo-Psikolojik açıdan Endüstriyel İlişkiler sistemimizin Genel Değerlendirmesi ve Diğer Ülkelerdeki Yeni Yaklaşımlar, Personel Yönetimi Yönünden İşletme Yöneticilerinin Sorumlulukları ve Endüstriyel İlişkiler, Teknolojik ve Ekonomik Gelişmeler Karşısında İş Hukuku'nda Yeni Yaklaşımlar, Verimliliği Artırmada İnsan Gücü Planlaması, Otomasyon, Mekanizasyon ve Eğitim ana başlıkları altında Hükümet, Üniversite, İşveren, İşçi ve çeşitli kuruluş temsilcileri konuşmacı ve tebliğci olarak bulunacakları Seminer de ayrıca "**Ülkemizde Personel Yönetimi ve Endüstriyel İlişkiler Uygulamasının Sonuçları**" konulu bir de Panel (Yuvarlak Masa) düzenleniyor.

İŞSİZLERE BECERİ KURSU

İşsizliği önlemek amacıyla yürütülen çalışmalar sonucu Ankara Valiliğince İşsizlere Beceri Kazandırma Kursları düzenlendi. 3 Mart tarihinde başlayacak kursların, bilgisayar, desinatörlük, pazarlamaçılık, zift dökme makine operatörlüğü, gaz kaynakçılığı, brülörcülük, elektronikçilik, iş makinesi operatörlüğü, hassas alet tamirciliği ve matbaacılık dallarında açılacağı belirtildi.

SSK 900'DEN FAZLA ŞİRKET İÇİN DAVA AÇTI

SSK, borcunu ödemeyen 900 den fazla şirket için dava açtı. SSK'nın pirim borçlarını ödemedikleri için iflasını istediği bazı şirketler şunlar: Çukurova Gıda Sanayi, Meban Menkul Değerler Bankerlik ve Finansman, Ankara Pazarları Süpermarketçilik, Sancaktül, Gorbun Işıl Seramik, Tortaş Torçelik ve Demir Sanayi, Kartal Demir, Çelik Yedek Parça, Yimsan Yağ İmalat Sanayi, Akdeniz Madencilik, Elektro Akustik Sanayi, Özdoğuran Un ve İrmik Sanayi, Doğan Mensucat, Boyvadoğlu İnşaat ve Sanayi, Günsin Gemi İnşaat ve Ticaret Şirketi.

Kısa... Kısa... Kısa... Kısa.

1980-1984 YILLARI ARASINDA 220 MİLYAR LİRALIK KAYIP

1980-1984 yılları arasında iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu ülke ekonomisinin 220 milyarlık bir kayba uğradığı, Türkiye'de her yıl 200 bin iş kazası olduğu yetkililerce açıklandı.

SSK HASTANELERİNDE DÜZENLEMELER

SSK, Genel sağlık sigortasına geçişin ilk adımını attı. Genel sağlık sigortası kurulduğunda halkın tümüne hizmet verecek. SSK hastaneleri ıslah edilecek.

"İŞÇİ ÜCRETLERİ ÇOK AZ..."

Odalar Birliği Başkanı **Ersin Faralyalı**, Kayseri'de yapılan bölge toplantısında yaptığı konuşmada: "Sanayi mamülleri maliyetinde işçi ücret nisbeti öteki kırdilere göre düşüktür. Bu gerçek biz sanayicileri de üzmedir. İşçilerimize daha yüksek ücretler vermek istiyoruz..." dedi.

BU YIL İÇİNDE 280 BİN KAMU İŞÇİSİNİN SÖZLEŞMESİ YAPILACAK

Bu yıl içinde kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan 280 bin işçinin toplu sözleşmesi yapılacak. Mayıs, Temmuz ve Kasım aylarında yapılacak olan toplu sözleşmelere konu olan kurum ve işçi sayıları ise şöyle: Türkiye Taşkömürü Kurumu (60 bin işçi), Sümerbank (38 bin), Seka (13 bin), Çimento fabrikaları (12 bin), Tarım Kredi Kooperatifleri (6 bin), denizcilik işletmesi ve deniz Nakliyat (10.550), SSK (12 bin), Belediyeler ise toplam: 85 bin.

ELE VERİR TALKINI..!

Gazetelerin yazdığına göre;

SHP Manisa Milletvekili **İsmet TURHANGİL**, Türk-İş'in İzmir mitinginden polisçe içeri alınanlar için İzmir Valisi **Vecdi GÖNÜL**'e giderek aşağıdaki konuşmayı yaptı;

TURHANGİL: Göz altına alınanların suçu nedir?

GÖNÜL: Vardır bir suçları gözaltına alınmışlardır. Siz niçin soruyorsunuz? Siz Avukatmısınız?

TURHANGİL: Avukat değilim ama milletvekiliyim. milletin vekiliyim. Kendilerine işkence yapılmayacağını biliyoruz ancak kötü şeyler olabilir. Bu olayı meclise kadar götüreceğiz...

GÖNÜL: Bir sorunuz varsa İçişleri Bakanını arayın.

TURHANGİL: Kaç kişinin gözaltına alındığını söylemişsiniz?

GÖNÜL: "Kaç kişi gözaltında bilmiyorum."

SHP'li Patron Turhangil Sendika düşmanı mı?

Manisa'da kurulu "**İsmet TURHANGİL**; **UNTAŞ UN FABRİKASI**" Patronu ve SHP Manisa Milletvekili **İsmet TURHANGİL**'in sayın Vali ile konuşmasını okuyunca bizde Sayın Patron ve dahi Milletvekili ile aynı soruları sorarak bir hayali diyalog kuralım istedik.

- **Sizin Un Fabrikanızda 18 işçinin işine bir anda son verildi, onların suçları nedir?**

- Bilmiyorum, vardır herhalde bir suçları... sonra bir haksızlık varsa ilgili makamlara gider bizi şikayet ederler, size ne?

- **Ama Oz Gıda-İş bir Sendikadır. Siz nasıl Milletin vekili olduğunuzu söylüyorsanız bizde işçinin vekiliyiz. Gerçi Filistin askısı türü işkence yapılmıyor ama, kış ortasında Sendikahı oldu diye 18 kişinin işine son verilmesini, ayrıca içeride çalışanlarında sürekli baskı altında tutulmasını değişik bir işkence türü olarak görüyoruz.**

TURHANGİL: Sizin sorunuz varsa yetkili makamlara müracaat edin.

- **Daha kaç kişinin işine son vereceksiniz?**

TURHANGİL: Bilmiyorum.

Manisa Untaş Un Fabrikasında çalışan 110 işçi, Türk-İş'e bağlı Tek Gıda-İş Sendikası üyesi iken Öz Gıda-İş'e üye olmuşlar, bunun üzerine derhal işçileri toplayan patronlar, işçilerin "**Hak-İş'e gitmekten vazgeçerek eski Sendikalarına dönmelerini**" istemişlerdir.

Ancak, işçiler kararlılıklarını ortaya koyunca 18 işçinin peş peşe işlerine son verildi. O günlerde mecliste ve Cinnah Caddesindeki evinde bulamadığımız Sn. **TURHANGİL** ile Manisa'daki Un Fabrikasının 4577 no.lu telefonu ile irtibat kurabildik.

"**İşçilerin demokratik tercihlerinin saygıyla karşılanması gerektiğini**" ifade ettiğimizde, Sayın **TURHANGİL** konunun kendisini ilgilendirmediğini belirtti. Bu ilgisiz konuşma ise Sayın **TURHANGİL**'in İzmir Valisi ile yaptığı söyleşiyle ilgi kurmamızı sağladı.

Sahi, SHP'li Milletvekili vede Patron **İsmet TURHANGİL**'in fabrikasında 18 işçinin işine niye son verildi? Patronlar neden işçilerin eski Sendikalarına dönmelerini istiyorlar? Sendika değiştirenleri cezalandırmak yoksa bir Sosyal Demokratlık ilkesimi? Milletin vekiliyim diyen **TURHANGİL**'in temsil ettiği milletin içinde işine son verdiği 18 işçi de bulunuyor mu?

Genel Başkan Necati ÇELİK, düzenlediği Basın Toplantısında Hak-İş'in 1986 hedefleri ve mevzuat ile ilgili görüşlerini açıkladı.

Çalışma hayatı bugün mevzuat tıkanıklığı ve yetersizliği nedeniyle, Konfederasyonumuzun ilgili komisyonlar, hükümet vesair merciler nezdinde temsil edilmemesi sonucu acz içindedir.

Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik 3 Şubat 1986 günü Ankara'da Etap Mola Oteli Salonunda, bir Basın Toplantısı düzenleyerek, Hak-İş'in 1986 yılı hedeflerini, Ekonomiye Bakış Açısını, Geç Emeklilik ve Kıdem Tazminatı Fon Tasarısı hakkındaki görüşleri ile Anayasa ve Çalışma Mevzuatı ile ilgili görüşlerini açıklamıştır.

1986 Yılında Hak-İş'in Eğitim-Tanıtım ve Teşkilatlanmada Hamle yılı olacağını belirten Çelik, bu hamlenin bir parçası olarak Hak-İş Dergisinin ilk sayısını basına tanıtmıştır. Çelik şöyle devam etmiştir:

"Konfederasyonumuz 1986 yılında geniş kapsamlı eğitim çalışmaları ve toplantılar yapmayı planlamıştır. Bu doğrultuda ilk büyük toplantının mart ayı içinde İstanbul'da yapılacağını şimdiden açıklayabiliriz.

Sendikalarımız da kendi için bünyesinde eğitimlere başlamışlardır. İlk olarak Hizmet-İş Sendikamız K. Maraş'ta bu çalışmasını başarıyla yürütmüştür. Diğer Sendikalarımız da ileriki günlerde eğitim çalışmalarını bir program dahilinde sürdüreceklerdir.

Çalışma hayatında gerçek temsil başlamıştır

Masa başı Sendikacılığı tarihe karışmıştır.

Memnuniyetle ifade etmek istiyorum ki Hak-İş'in varlığı sırça köşkte oturanları işçinin ayağına götürmeye zorlamıştır. Dergi çıkarmalar vs."

Çalışma Hayatı içinde Hak-İş'in yerini ve durumunu anlatan Necati Çelik sözlerine şöyle devam etmiştir.

"Çalışma hayatı bugün mevzuat tıkanıklığı ve yetersizliği nedeniyle, Konfederasyonumuzun ilgili komisyonlar, hükümet vesair merciler nezdinde temsil edilmemesi sonucu acz içindedir. Yaklaşık 2,5 milyon sigortalı işçimiz bugün temsilde görülen acz nedeniyle yüzüstüdür, güçlü ve etkin olanların insaf ve merhametine terk edilmiştir.

Elimizde olan insiyatif sözümona işçi kuruluşu ve sendikacılar sayesinde başkalarının eline geçmiştir. Bize göre çalışma hayatının içine düşürüldüğü çıkmazdan kurtarılması için ha-

la müessir çareler vardır. Ancak bilgi, beceri ve inanılırlıklarını kaybetmeyen genç, dinamik, terlemeyi ve araziye çıkmayı göze alacak ciddi kadrolara ihtiyaç vardır.

Hiçbir kişi ve kuruluşa peşinen kötü niyet içinde bulunmadığımızı, ancak işçi haklarına yönelik tüm olumsuz tavırların karşısında olacağımızı huzurlarınızda belirtmek istiyorum.

Bilinmelidir ki Hak-İş çalışanın olduğu kadar çalışma hayatının da teminatıdır. Bu nedenle Hak-İş'in başarısı çalışanların olduğu kadar milletimizin de, çalışma hayatının da başarısı olacaktır.

Çalışma hayatında değişik bir ses ve nefesin simgesi olarak yeni yeni tanışmakta olduğunuz Hak-İş;

Zalimin ve mazlumun olmadığı, ileri ve müreffeh bir Türkiye için, Kaybedilen tüm hakların yeniden kazanılması ve

Yeni ve kalıcı haklarla yeniden bezemek için meşru platformda netice alınuncaya kadar hak arama kavgasını amansız sürdürecektir."

Hak-İş Genel Başkanı "Ekonomiye Bakışımız" bölümünde de öncelikle 24 Ocak kararları üzerinde durmuş, kararların yüksek enflasyondan ve yokluktan bunalan toplumu ekonomik istikrara kavuşturmak için alındığını, başlangıçta görülen nisbi iyileşmenin devam etmediğini, dış borçlanmanın sür'atle arttığını, yatırımların durduğunu, ücretlerin istenilen evsafa ve seviyeye getirilmediğini, uğranılan başarısızlıkların kullanılan metoddan doğduğunu belirtmiş ve özet olarak "24 Ocak kararlarının alternatifi, halk için halkla beraber olmanın temel felsefe olarak benimsenmelidir." demiştir. Daha sonra geç emeklilik ve Kıdem tazminatı Fonu konusun da ki görüşlerini açıklayarak, bu konuyu şöyle ifade ederek tamamlamıştır.

“1986 YILI EĞİTİM-TANITIM VE TEŞKİLÂTLANMADA HAMLE YILIMIZ OLACAKTIR.”

“Emeklilik konusunda olduğu gibi Kıdem Tazminatı Fonu tasarısında da aynı acelecilik ve duyarsızlıkla hareket edilmemesini temenni ediyorum.

Fonda aşağıda belirtilen hususların muhakkak olarak yer alması gerekir.

1- Hizmet birleştirilmesi getirilmelidir.

2- Her ne suretle olursa olsun işten ayrılan veya hizmet akdi feshedilene hak etmiş ise tazminatı ödenmelidir.

3- Tazminatın ödenmesi işçinin takdirine bırakılmalıdır.

4- İstenirse en son çalıştığı işyerindeki ücreti üzerinden tazminat alınabilmelidir.

5- Fonda biriken meblağ çalışanın sosyal hizmetine sunulmalıdır.

6- Fonun kurulması ve işletilmesi mutlak surette Devlet sorumluluğu ve güvencesi altında olmalı, İşverenin sigorta primlerini ödemedi aksatarak gösterdiği sorumluluğun fona katkısında Devlet garantisi bulunmalıdır.

Hileli iflaslar ve gereksiz işçi çıkarmalarda mağduriyeti önlemek düşüncesiyle fonun kurulmasını ilk ortaya atanlardan olmakla beraber, bugünün şartlarında sakat doğacağından ciddi endişeler içinde bulunduğumuzdan dolayı fonun kurulmasını tasvib etmemekteyiz.

Anayasa ve ilgili Mevzuat hakkında da Genel Başkan özetle şunları ileri sürmüştür.

“Şayet Demokrasi isteniyorsa, Demokrasinin temel taşı vazgeçilmez unsurları olan;

- Temel Hak ve Hürriyetlerden,
- İşçi haklarından
- Hür Sendikacılıktan, asla taviz verilmemelidir.

Hazırlığı sırasında Anayasa tasarısı hakkında duyduğumuz endişeler dikkate alınmamıştır. Bu nedenle o gün duyulan endişeler, 1982 Anayasası için halen devam etmektedir. Ancak biz bir işçi kuruluşuyuz, bu münasebetle öncelikle Anayasanın 51,52,53 ve 54.Maddeleri ki çalışma hayatını düzenleyen temel maddelerdir. Muhakkak surette yeniden düzenlenmelidir.

2821 Sayılı Sendikalar Kanunu:

- Anayasanın eşitlik ilkesini,
- Seçme ve seçilme özgürlüğünü,
- Hür Sendikacılığı ortadan kaldırır mahiyettedir.

Denetim yetkisi maksadı dışında kullanılmış, denetim elemanları denetim yetkilerini tecavüz ederken yargı denetiminde yapılan seçimlere dahi müdahale ederek kuvvetler ayrımı hıfzına uygulamalarda bulunmuşlardır.

2822 Sayılı yasa ise;

- Serbest Toplu Pazarlığı
- Gelişmeciliği ve

- Grev hakkımızı ortadan kaldırmıştır.

Bugün Sendikalı çalışanın üçte biri grev yasağı kapsamındadır.

İşte çok önemli görülen bu eksikliklerden dolayı bu iki yasanın tümüyle yeniden ele alınması gerekmektedir. Bize göre bu tablo 12 Eylül öncesi anarşi, kavga ve gürültünün çehre değiştirmiş şeklidir.”

Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik, Basın toplantısında sözlerini şöyle tamamlamıştır.

“Hiç kimseden, bu milletin hakkı olmayanını talep etmiyoruz ve diyoruz;

Hür sendikacılığın olmadığı yerde gerçek Demokrasi olmaz,

Hür sendikacılığın ve serbest toplu pazarlığın olmadığı yerde sosyal adalet olmaz.

Sosyal adalet olmayınca da ülkemizde olduğu gibi sosyal barış olmaz diyoruz.”

Sendikalarımızdan...

İşçi Alacaklarının Geciktirilmesine Tahammülümüz Yok!

Öz Demir-İş Sendikası'nın yetkili olduğu işyerlerindeki üyelerinin çeşitli adlar altında alacağı buldukları paraların işverence geciktirilmesi veya uyuşmazlığa sokulması karşısında, konu genellikle dava yoluyla hallediliyor.

Bu hususta **Hak-İş Dergisine** açıklamada bulunan Öz Demir-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri **Mustafa Atlı** şunları söylemiştir:

"İşverenlerle karşılıklı haklara saygı prensibi içinde bir anlayışla Sendika olarak işçi alacaklarının zamanında ödenmesini istemekteyiz bir kısmı işverenlerle masa başında imzaladığımız sözleşmedeki taahhütlere rağmen, mücadele etmek zorunda kalıyoruz. Oyle ki güzel bir sözleşme imzalamak için verdiğimiz mücadeleden bazen daha fazlasını sözleşmedeki haklarımızı elde etmek için veriyoruz. Çünkü bu hayat şartları içinde zorlanan işçinin bir de üç kurşluk alacağının geciktirilmesine tahammül etmesi mümkün değildir."

Öz Demir-İş Sendikası, son olarak aşağıda belirtilen işyerlerinde işçi alacaklarını dava yoluyla tahsil cihetine gidildiğini açıklamıştır.

• Çayırova Demir Çekme işyerinin iflas etmesi üzerine işçi alacaklarının bir kısmı alınmış, bakiye alacaklar için İşveren icraya verilmiştir.

• Çayırova/Gebze'de kurulu bulunan Demsan A.Ş.'nin kapanması üzerine birikmiş işçi alacakları ve kıdem tazminatları tam olarak tahsil edilmiştir.

• Yine aynı bölgede kurulu Çeldöksa A.Ş. işyerlerinde işçi alacakları için işveren icraya verilmiştir.

• Grev sonunda sözleşme imzalanan Testaş işyerinde sözleşmenin uygulanmasından doğan uyuşmazlıkta Sendika üyeleri adına iki ayrı eda davası açılmıştır.

Yeni Sözleşmesi Başlayan İşyerleri

Dergimizin geçen sayısında belirtilen işyerlerinin durumu değişmezken, aşağıda belirtilen işyerleri için sözleşme salhasına girildi.

• İstanbul'da kurulu bulunan Bilge Teknik A.Ş. işyerinde bir senedir devam eden yetki uyuşmazlığı sonuç-

lanmış olup, yetki belgesini alan Öz Demir-İş Sendikası Toplu Sözleşmesi görüşmelerine başlamıştır.

• TMO Atölyeler Müdürlüğü işyeri için yetki belgesi alınarak, bu işyerinin bağlı olduğu Kamu İşverenleri Sendikası ile görüşmeler başlamıştır.

• Kahramanmaraş'ta kurulu bulunan TARMAŞ A.Ş. işyerinde İşverenin Sözleşme görüşmelerinden kaçınması üzerine Sendikanın aldığı grev kararı neticesinde Toplu İş Sözleşmesi yapılmak üzere Yüksek Hakem Kurulu'na müracaat edildi.

14.000 Üye Sözleşme Bekliyor.

Dokuma işkolunda 34.464 üye ile (Ocak 86 istatistik rakamı) bu işkolunda bulunan altı sendika içinde ikinci büyüklükteki Öz İplik-İş Sendikası'nın Türk-İş'e bağlı Tekstif Sendikası ile olan yetki ihtilafları büyük bir işçi kitlesinin uzun süredir toplu iş sözleşmesi beklentisi içinde devam etmektedir.

Yetki ihtilafları devam eden işyerlerinin çoğunda daha önce yetkili olan Tekstif Sendikası'ndan işçilerin çoğunlukla istifa ederek Öz İplik İş Sendikası'na geçmesi ve bundan sonra çıkan yetki tesbitlerine Tekstif Sendikası'nın itiraz etmesi ile aylarca süren mahkeme safahalarına girilmektedir.

Öz İplik-İş Sendikası'nın Yetki Uyuşmazlığı, Toplu İş Sözleşmesi Uyuşmazlığı, yetki tesbiti ile kesin yetki beklendiği, Toplu görüşme çağrısı yapılan işyerlerinin dokümanı aşağıda verilmiştir. Yapılacak sözleşme, toplam 14.000 üyeyi kapsayacaktır.

1./Yetki Tesbit Uyuşmazlığı devam eden ve Mahkeme neticesi bekleyen işyerleri:

- Mula Mensucat Fabrikası A.Ş./İZMİR
- Çukobırlık İplik Dokuma Fab./ADANA
- Niğde İplik Dokuma Fabrikası/NİĞDE
- Berdan-2 İplik Dokuma Fab./TARSUS
- Marteks İplik Fabrikası/KAHRAMANMARAŞ
- Saray Örne Konfeksiyon San. A.Ş./BURSA
- Yeğenoğlu Tekstil San. Tic. A.Ş./İSTANBUL
- Murat Eksport Konf. San. Tic. A.Ş./İSTANBUL
- Titiz Giyim San. ve Tic. A.Ş./İSTANBUL
- Uyum Çamaşır San. ve Tic. A.Ş./İSTANBUL
- Eren Tekstil San. Tic. A.Ş./GAZİANTEP
- Ayleks Tekstil San. Tic. A.Ş./GAZİANTEP
- Veliç İplik ve Dokuma Fab./GAZİANTEP
- Kaleoğlu Mensucat San. Koll. Şti./GAZİANTEP
- Testaş (Kozal) San. ve Tic. A.Ş./İSTANBUL

2./Toplu İş Sözleşmesi arabulucu aşamasında bulunan işyerleri:

- Durak (Tekstil) Sanayi A.Ş. -BURSA
- Süleyman Güven Gömlek Dükümü-İZMİR
- Asma Ambalaj, Gıda ve Tic. A.Ş.-ÇERKEZKÖY

Öz Demir-İş Sendikası, TMO Atölyeler Müdürlüğü işyeri için Kamu İşveren Sendikası TUHİS ile Toplu İş Sözleşmesi görüşmelerine devam ediyor.

3./kesin yetki alınan ve sözleşme çağrısı yapılan işyerleri:

- Yıldız Keçeçilik San. ve Tic. A.Ş./İSTANBUL
- Nilsan Giyim San. ve İhracaat A.Ş./İSTANBUL
- Sestaş A.Ş. /MANİSA

4./Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan yetki tesbiti veya kesin yetki beklenen işyerleri:

- Hasköy Yün İplik Fabrikası-İSTANBUL
- Kaplan Mensucat Yün İplik Fab.-GAZİANTEP
- Gülistan Halı ve İplik Sanayii-GAZİANTEP
- İncelev Boyacılık San. Tic. A.Ş.-İSTANBUL
- Levent Tekstil San. ve Tic. A.Ş.-TARSUS
- Derteks Giyim San. ve İhr. Ltd. Şti.-İSTANBUL
- Lında Konfeksiyon San. Tic. A.Ş.-İSTANBUL
- Aygen Tic. Ltd.Şti. (Ersoy)-İSKENDERUN
- Zedip İplik Fabrikası A.Ş.-İSTANBUL

Ayrıca,

- Bursa'da Koza Birlik, İpsan-Fidanlar işyerlerinde,
- Çorlu'da Marmara Tekstil, Çorlu İplik, Can İplik işyerlerinde,
- İstanbul, Gaziantep başta olmak üzere muhtelif bölgelerde teşkilatlanma çalışmalarının sürdürüldüğü Sendika yetkililerinin verdiği bilgiler arasındadır.

3500 İşçinin Sözleşmesi Uyuşmazlıkta!

ÖZ GIDA-İŞ SENDİKASI 6 İŞYERİNDE UYUŞMAZLIĞA DÜŞTÜ.

Öz Gıda-İş Sendikası ile T. Gıda Sanayii İşverenleri Sendikası arasında 60 gündür sürdürülmekte olan Toplu sözleşme görüşmelerinde bir sonuç alınamaması üzerine uyuşmazlığa düşülerek Resmî Arabulucuya gidildi.

Yaklaşık 3500 işçiyi kapsayan Uyuşmazlık kapsamındaki işyerleri: Ülker Gıda Sanayii A.Ş. (İstanbul), Vaniköy Mısırozü Yağ Fab. (İst.) Turyağ-Türkiye Yağ Mamülatı A.Ş. (İzmir) Sağlam ve Murat Un San. Un Fabrikaları (Ankara)

Ote yandan Karaman'da kurulu bulunan BUMAS Bulgur Sanayii A.Ş. işyerleri Sözleşmesinde de uyuşmazlığa gidildi.

Öz Gıda-İş Yetkilileri uyuşmazlıktaki işyerlerinde çalışan işçilerin kazanılmış haklarının geriye götürülmek ya da düşük ücretle çalıştırılmak istendiğini, buna fırsat vermemek arzusunda olan sendikandan masum isteklerinin işverenlerce reddedildiğini, bu nedenlerle Resmî arabulucu safhasında da bir uzlaşma sağlanamazsa grevin bu işyerleri için kaçınılmaz olduğunu belirttiler.

Gıda Sanayii İşverenleri Sendikası ile yapılan toplu sözleşme görüşmelerine, Öz Gıda-İş Sendikası merkez yetkilileri yanında iş yerlerinin temsilci ve ilgili şube yetkilileri büyük oranda katıldılar. İste işçinin gerçek temsil ve iradesinin yansıdığı sözleşmeleri meydana getiren tablo..!

Uzun Süredir Beklenen Yetkiler Alınıyor.

Öz Ağaç-İş

Uzun süredir beklediği yetkileri almaya başladı.

Daha önce % 10 barajını aşamadığı için üye çoğunluğu bulunan işyerleri için yetki alamayan Öz Ağaç-İş Sendikası Ocak-86 istatistiğinde barajı aşmış olarak yetkilerini almaya başladı.

Uzun süredir yetkisi beklenen Manteks (Adana), Yetaş (Sandıklı), Kocaeli Mobilya (İzmit), Berk ve Berberoğlu Kereste (Kütahya) işyerleri için yetki tesbiti Öz Ağaç-İş'e verilmiştir.

Öz Ağaç-İş Genel Başkanı Abidin ÖZKARAASLAN, bilhassa Afyon-Sandıklı'da kurulu Yetaş Mobilya işyerinde üyelerine uygulanan baskılar karşısında yoğun bir mücadele içinde olduklarını ifade etmiştir.

Genel Kurulu Yapıldı.

Temel Üstün yeniden Genel Başkan.

Hak Tarım-İş Sendikasının yıllık olağan genel kurulu 15-16 Şubat 1986 günlerinde Ankara'da yapıldı. Özdemir-İş Genel Sekreteri Abdurrahman Genç'in divan başkanlığı yaptığı genel kurulda konuşan Temel Üstün, "Hak Tarım-İş'i bitti zannedenler aldanıyorlar. Asıl bitenler işçilerden kopanlardır." dedi. Yaşanan bütün zor şartlara rağmen hizmete talip olduklarını söyleyen Üstün "Hak Tarım-İş'i lâyık olduğu yere çıkarma azim ve kararındayız." dedi.

Genel kurula iştirak eden Hak-İş Genel Sekreteri Hüseyin Tanrıverdi, Genel Eğitim Sekreteri Salim Uslu, Öz İplik-İş Genel Başkanı Mehmet Er birer konuşma yaparak Hak Tarım-İş'in daima yanında olacaklarını ve haklı mücadelesini destekleyeceklerini açıkladılar. Temel Üstün'ün yeniden Genel Başkanlığa getirildiği genel kurulda Yaşar Araz'da genel sekreterliğe seçildi.

ÖZ GIDA-İŞ FATİH ŞUBE GENEL KURULU ÇOŞKULU BİR KALABALIKLA YAPILDI

Necati ÇELİK

Salim USLU

Mehmet ARAS

Sezai TURAL

Genel Kuruldan bir görünüşü.

Tarih 19 Ocak 1986 İstanbul'un Fatih semtinde farkedilir derecede bir insan kalabalığı... Kalabalığı merak edenler, bunun sendika genel kuruluna katılan kişiler olduğunu öğreniyorlar.

Evet, Öz Gıda-İş Sendikası Fatih Şube 1. Olağan Genel Kurulu muhteşem bir toplantıyla açılıyordu. Şube Genel Kurulu olmasına rağmen, mes'elelerine sahip çıkan işçilerin çizdiği bu görkemli tablo görülmeye değirdi.

Genel Kurul, Fatih Şube Başkanı Sezai TURAL'ın açış konuşmasıyla başladı. TURAL, konuşmasında karşılaşılan sıkıntıları ve mücadelelerini dile getirdi. Her şey rağmen Öz Gıda-İş Sendikası'nın gündenden güne artan gücünü belirtti.

Genel Kurul Divan Başkanlığını yürüten Hak-İş Genel Sekreteri Hüseyin TANRIVERDİ'nin zaman zaman Hak-İş'i dile getiren konuşmaları coşkuyla karşılandı.

Bu canlı topluluğa hitap etmek üzere ilk konuşmayı Hak-İş Genel Başkanı Necati ÇELİK yaptı. Uzun süren bu hitaptan birkaç hususu özetle aşağıda aktarıyoruz.

"Bu muhteşem tabloyu bizlere yaşattığınızdan dolayı hepinize şükranlarımı bildiriyor, sizlerin samimi hissiyatına katılarak başıma bayıyorum.

Piyasada bulunan birçok işçi kuruluşu karşısında istikrarlı ve samimi çalışmasıyla tek alternatif Hak-İş olmuştur. Ama bir yerde üzülerek ifade ediyorum Hak-İş'in alternatifi yoktur, bunun ne büyük manâlar ifade ettiğini izhar için, burada ifade etmekten kendimi alamıyorum.

Biz, bugün madde plânında büyük görülen bir kısım kuruluşların gerçekte büyük olduklarını kabul etmiyoruz. Asıl olan muhtevada büyüklüktür. Asıl olan işçilerle bütünleşmekte büyüklüktür. Asıl olan sizlerle beraber omuz omuza beraber yola çıkmaktır... büyüklük işte buradadır. Samimi-yettir, teslimiyettir, çalışmaktır, terlemektir.

Bugün çalışma hayatında işçiler olarak duyurulmuş olduğumuz çıkmazın en büyük mes'ulü Türk-İş'dir. Bu gerçeğin bilinmeden çalışma hayatının şahsiyet kazanması, çalışma hayatının gerçekten tefsir edilmesi herhalde mümkün değildir, mümkün olmayacaktır.

1986 yılı, Konfederasyonumuzun teşkilatlanmada, tanıtımda, eğitimde hamle yılı olacaktır. Bu cümleden olarak, Hak-İş Dergisini çıkarmaya başladığımızı ilk olarak size müjdeliyorum.

Genel Başkan, daha sonra 2821 ve 1822 sayılı yasaların çıkarılması, bunun sorumlularını ve Hak-İş'in tavırını, bu yasalarla yaşanan sıkıntıları ifade ederek şöyle devam etti:

"Bugün bütün olumsuzluklara rağmen Hak-İş vardır. Çünkü sizler varınız. Sizlerin bitmek tükenmek bilmeyen azmi var, gayreti var. Eli nasırlı kardeşlerimizin duası var, bereketi var, samimi gayreti var... Onun için de Hak-İş var.

İhtiyaca asla cevap vermeyen bu günkü anti-demokratik hükümler, gerek Anayasadan gerekse yasalardan çıkarılmalıdır. Bunu, hazırlıklar sı-

rasında da haykırdık, bu günde haykırıyoruz. O günlerde konuşan bizlerin bu günde konuşmak hakkıdır. Diğer yandan dün ak dediğini, bugün kara diyenlerin konuşmak hakkı değildir.

"Bu günkü yasalarla grev yapılamaz" dediniz mi, ondan sonra grev yapmaya mecbur kalsanız dahi, kendinizi böyle peşin şartlandırdığınız için haklı bir konumda bile olsanız grev yapamazsınız. Herşeye rağmen, gerek duyduğumuzda bu yasalarla da olsa grev yapmaya mecburuz. Hak-İş'e bağlı sendikalar bu teslimiyetçi tavır içinde olmadan, yaptıkları birçok grevde etkinliklerini ispat etmişlerdir."

Hükümetin ekonomi politikasını da eleştiren Çelik, son olarak emeklilikle ilgili düzenlemelerin kazanılmış haklara büyük bir darbe vurduğunu, ayrıca getirilmek istenen Kıdem Tazminatı Fonu ile ilgili ciddi endişeler taşıdıklarını ifade ederek bu hususta özellikle şunları belirtti:

"Bildiğiniz gibi Hak-İş olarak biz, kuruluşumuzdan beri Kıdem Tazminatı Fonunun usurlu savunucusu olmuşuzdur. Ancak, bugün gelinen noktada bu hükümet tarafından gerçekleştirilmek istenen şekline şiddetle karşı çıkmaktayız. Biz, bu fonun kurulmasını isterken, mevcut kıdem tazminatı hakkını daha sağlam esaslara bağlamak ve işverenlerin darbelerinden korumak prensibini öngörüydük. Ama, bugün yapılmak istenen bunun tam tersi olacaktır."

Necati ÇELİK, konuşmasını şu sözlerle tamamladı:

"Hak-İş'in 1986 yılında daha büyük hamleler gerçekleştirebilmesi için, gerek eğitimde, gerek tanıtımda, gerek teşkilatlanmada hepinizin arzuladığı noktalara ulaşabilmek için hepinizi güç birliğine davet ediyorum. Omuz omuza olalım diyorum."

Genel Başkanın konuşmasından sonra söz alan Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri Salim USLU ise Türk-İş'in Anayasa ve İş Yasaları ile ilgili bugünlükte ortaya getirdiği değişiklik isteklerine değinerek Türk-İş'in geçmişte ve bugün söylediklerinin çok farklı olduğunu bu kuruluşun kendi ifadeleri ile ortaya koyduğunu karşılaştırmalarıyla ifade etti.

Genel Kurula misafir olarak katılan Öz Demir-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet ARAS, Öz Iplik-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Halil AKÇAY, Hizmet-İş Sendikası Genel Sekreteri Mahmut ASLAN, Öz Gıda-İş Sendikası Genel Sekreter Yardımcısı Murat DEMİR, Hizmet-İş Sendikası İstanbul Kapıcılar ve Kalfeleriler Şube Başkanı Muzaffer ÜNLÜ, Öz Gıda-İş Sendikası Bakırköy Şube Başkanı Mustafa PAÇAL söz alarak genel işçi sorunları üzerinde görüşlerini belirttiler.

Büyük bir coşku ile süren Öz Gıda-İş Sendikası Fatih Şube Genel Kurulunda, yapılan seçimler neticesinde Şube Başkanlığına yeniden Sezai TURAL seçilirken, Yönetim Kurulu'nun diğer üyeleri şöyle belirlendi: Selahaddin ARMAĞAN, Adem BALCI, Kaşif ÇALIŞKAN ve Süleyman TUNCA

KAHRAMANMARAŞ EĞİTİM SEMİNERİ YAPILDI

ÇELİK

“Çalışma hayatında gerçek temsil başlasın isteniyorsa muhakkak surette Hak-İş'i ikame etmek zorundayız.”

Hak-İş'in Genel Hizmetler İşkolundaki Sendikası Hizmet-İş tarafından 26 Ocak 1986 tarihinde Kahramanmaraş'ta düzenlenen Eğitim Semineri büyük bir kalabalıkla yapıldı.

Semine başta Kahramanmaraş ve İlçe Belediyelerdeki üyeler yanında Hak-İş'e bağlı Sendikaların üye ve temsilcileri de katıldılar. Ayrıca Belediye Başkanı, Partilerin İl yöneticileri semineri izleyenler arasında idi.

Seminerde Hak-İş ve bağlı Sendikaların yöneticileri belirli konularda tebliğler sunarak, soruları cevapladılar. Genel Başkanın aşağıda özetini sunduğumuz konuşmasından sonra, Hüseyin Tanrıverdi Sendikalarının çalışmaları ve gayelerini, Abdülkadir İmamoğlu 506 sayılı Sosyal Sigorta mevzuatını, Mahmut Arslan 2822 sayılı Kanunu, Metin Eser Kidem Tazminatı Fonu, Mustafa Atlı 2822 sayılı Kanunu çeşitli yönleriyle anlatarak, görüşlerini açıklayan birer konuşma yaptılar.

Geniş kapsamlı bu konuşmalardan bir iki cümle aktarmakla yetinerek, Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik'in konuşmasının kısa bir özetini sunuyoruz:

“İki ana konuya temas etmek istiyorum:

- Çalışma hayatının içinde bulunduğu çıkmaz ve Hak-İş'in çalışmaları
- Genel Ekonomik durum ve siyasi tablo.

Hak-İş olarak gerek Anayasa ve gerekse iş yasaları hazırlanırken üzerine bası bası söylediklerimiz “Bu yasalar azınlığın çoğunluğa tahakkümüdür” görüşümüzü aynen muhafaza ediyoruz. Bu günkü haliyle sadece 2821 sayılı yasanın 61'inci, 2822 sayılı yasanın 12'nci maddeleri aynen muhafaza edildiği müddetçe hür sendikacılıktan bahsetmek mümkün değildir.

Dün bu yasaların çıkmasında büyük payı olan ve tek büyük olmakla övünen bir işçi kuruluğunun bugün kamuoyunu meşgul eden manevra-

larını ibretle gözlemekteyiz. Yaptıkları tek kelimeyle dün ak dediklerine bugün kara demek... Sorarlar adama “Dün nerede idin?”

Çalışma hayatında geçmişte yaşanan kargaşalığa tekrar dönülmesi istenmiyorsa bu günkü yasalar ihtiyaca cevap verecek şekilde düzenlenmelidir.

Endişem bugün ağlanan sızlanan noktaların yarın isyan noktasına varmasını.

Çalışma hayatında gerçek temsil başlasın isteniyorsa muhakkak surette Hak-İş'i ikame etmek zorundayız.

Hür sendikacılığın bir talep müessesesi olduğunu hatırlatarak, bizim taleplerimizi üslubumuzun serliliği veya yumuşaklığıyla değil, haklılığıyla değerlendirmek icabeder. Zira ülkede canı yananların, mazlumların temsilcisiyiz. Canı yananların da haklı olarak sesi yükselcektir...

Bugün insanımızın büyük bir ekonomik sıkıntı içinde olduğu gerçeği ortada iken “Bütün Akdeniz sahillerinde Oteller-Moteller dolu” demeleri bir talihsizliktir. Herşeyi güllük-gülistanlık zannedenlerin fakir fukaranın derdinden anlamamasını cidden endişe ile karşıyoruz.

Teferruatına girmeden anlatmaya çalıştığım genel ekonomik durumu daha fazla ifadeyi gereksiz görüyoruz. Dileğimiz 6 sendir kemer sıkma politikasına dayanan bu millete daha fazla acı çektilmesin.

Hepimizi yakından ilgilendiren konulara kısaca da olsa temas ettikten sonra sözlerimi bir işçi kuruluşu olarak şu isteğimizi tekrarlıyoruz: tamamıyorum:

Hür Sendikacılığın, hür düşüncelerin haykırmadığı, rıvacı olduğu bir ülkede çağdaş demokrasisi olmaz. Yine hür sendikaların haykırmadığı rıvacı olduğu ülkelerde sosyal adalet olmaz. Sosyal adalet olmayınca sosyal barış olmaz, barış-huzur-güven hayalden öte gidemez. Huzurlarınızdan ayrılırken yetkililere ve etkililere şunu haykırıyoruz: Biz çalışanlar olarak, çalışanların sesi olarak, mağdurlar ve mazlumlar olarak hiç kimseden iane, lütuftan istemiyoruz. Biz ekme istiyoruz, soframız zenginleşsin istiyoruz. Somunumuz büyüsün istiyoruz. Türkiye'de barış istiyoruz, huzur istiyoruz, özgürlük istiyoruz.

Seminerden Kısa...Kısa...

Hüseyin Tanrıverdi (Hak-İş Genel Sekreteri, Hizmet-İş Genel Başkanı)

İnsanlık tarihi, emek ve sermayenin mücadelesinin tarihidir. Medeniyet tarihini çoğu zaman köle medeniyeti olarak görürsünüz. Mısır Ehramları, binlerce insanın kanı ve hayatı pahasına yapılmıştır. Roma medeniyeti upuzun yollarıyla bir köle medeniyetidir.

Bizim insanımız, tarihlerinde kendi medeniyetlerini karşılıklı hak ve rıza duygusuna dayanarak tesis ve inşa etmişlerdir. Üzerinde rızanın inzımam etmediği lokma “haram” telâkki edilmiştir.

Abdülkadir İmamoğlu (Hak-İş Mevzuat Sekreteri)

Tam yirmi kez değişikliğe uğrayarak deneme tahtasına döndürülen 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda son olarak emeklilikle ilgili yapılan düzenlemeler kazanılan hakları geriye götüren büyük bir darbe olmuştur.

Mevcut hakların geriye gidışı, canını dişine takarak çalışan işçinin adeta anının teriyle istikbali için prim adı altında teslim ettiği paranın gasbı anlamındadır.

Mahmut Arslan (Hizmet-İş Genel Sekreteri)

2822 sayılı Kanun bugünkü şekliyle yürürlükte kaldığı müddetçe İşçi Sendikaları için hür toplu pazarlıktan söz etmek mümkün değildir. Bu yasa ve diğer çalışma hayatını düzenleyen yasalar hazırlanırken geçmişin olumsuz yönleri devamlı canlı tutulmuştur. Bu haliyle tepki yasaları hüviyetini taşımaktadır.

Metin Eser (Hizmet-İş Genel Başkan Yardımcısı)

Kidem Tazminatı Fon tasarısı 11 yıldır her hükümet döneminde değişik şekillerde hazırlanarak, bir türlü neticelendirilemeyen bir yılan hikayesine dönüşmüştür.

Bugün ortaya konan Fon tasarısı da işçinin Kidem Tazminatı hakkını teminat altına almakta çok işverenlerin yükünü hafifletmek ve sermaye çevrelerine kaynak teşkil etme görünümünü vermektedir.

Mustafa Atlı (Öz Demir-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri)

2821 sayılı yasanın 14. maddesindeki Sendika Yöneticisi olabilmek için 10 yıllık bilfiil işçilik ve bunun sosyal güvenlik kurullarından belgelendirilmesi şartını seçme ve seçilme özgürlüğü açısından son derece ters buluyoruz. Bu milletin evlatlarına 20 yaşında vatani koruması için sınırda nöbet tutturacaksınız, memleketi yönetmek için 30 yaşında seçilme hakkı tanıyarak bakan yapacaksınız, Sendika yöneticisi olabilmek için ise çok kapsamlı kısıtlamalar getireceksiniz. bunu anlamak çok zor.

Dergimizin bu köşesinde Sendikalarımızı ve İşçilerimizi ilgilendiren mevzuattaki yargı kararları, tebliğler, açıklamalar ve okuyucularımızdan gelen sorulara-cevaplara yer verilecektir.

Bu konuda, HAK-İŞ Mevzuat Sekreterliği, Hukuk Müşavirimiz Avukat Vehbi AYBAKAN, Mali Müşavirimiz Satılmış ŞAHİN'in kontrolünde okuyucularımıza faydalı olacak bilgiler ulaştırılmaya çalışılacaktır.

YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ
E. 1985/6844
K. 1985/6084
T. 3.6.1985

TESPİT YASINA İTİRAZ SÜRESİNE ESAS ALINACAK 6 İŞGÜNLÜK SÜRESİNİN HESABINDA CUMARTESİ GÜNÜ İŞGÜNLÜ SAYILMAZ

ÖZET: Toplu Sözleşme Grev ve Lokavt Yasası'nın 15. maddesinde sözü edilen çoğunluk tespitine itiraz süresi 6 işgünüdür. Bu 6 işgünlük sürenin hesabında Cumartesi ve Pazar günleri hesaba katılmayacaktır.(Ajans Tüba)

DAVA: Dava hakkında Adana İş Mahkemesi'nden verilen 2.4.1985 günlü ve 991-544 sayılı hüküm, davacı tarafındantemyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Çalışma Bakanlığı'nın davalı sendikaya çoğunlukla ilgili başvurusu üzerine yapılan tespitin muteriz sendikaya 5.6.1984 tarihinde tebliğ edildiği karar yerinde de kabul edilmektedir. Tespit yazısına itiraz için **2822 sayılı Kanun'un 15. maddesinde 6 işgünü süre tanınmış, başvuru mercii itibariyle Cumartesi ve Pazar günleri işgünüden sayılmayacağından** 12.6.1984 tarihinde yapılan başvurunun 6 işgünlük süre içinde kaldığı açıkça ortada olduğu halde bu sürenin geçtiğinden bahisle itirazın reddi yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen kararın yukarıda belirtilen sebepten kesin olarak BOZULMASINA, 3.6.1985 gününde oybirliği ile karar verildi.

YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ
E. 1985/10823
K. 1985/10689
T. 19.11.1985

İTİRAZ DAVALARININ, İŞYERİNİN BAĞLI OLDUĞU BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNÜN BULUNDUĞU YERDE AÇILMASI GEREKİR.

ÖZET: Yetki prosedüründe, yetki itirazında bulunabilmek için, işyerinin bağlı olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğü'nün bulunduğu yer iş mahkemesinde dava açmak gerekir. İşyerinin bulunduğu ilçe iş mahkemesi davaya bakmaya yetkili değildir.(Ajans Tüba)

Dava hakkında Ünye İş Mahkemesi'nden verilen 4.10.1985 günlü ve 358/685 sayılı hüküm, davacı avukatınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR: Davacı işveren, **2822 sayılı Kanun'un 17'nci maddesi** uyarınca davalı sendika tarafından süresi içinde toplu görüşme çağrısı yapılmadığını ileri sürerek yetki belgesinin hükümsüzlüğüne karar verilmesi isteği ile işyerinin bulunduğu Ünye İş Mahkemesi'ne dava açılmıştır.

Karşı taraf sendika, yetki itirazında bulunmuştur. **2822 sayılı Kanun'un 15, 17 ve 18'inci maddelerinin birlikte incelenmesinden bu tür uyuşmazlıkların da 15'inci maddede belirtildiği gibi işyerinin bağlı olduğu Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün bulunduğu yerdeki iş davalarına bakmakla görevli mahkemede görülüp çözümlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.** Davada söz konusu edilen işyerinin bağlı olduğu Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün Samsun'da bulunduğu görülmektedir.

Bu hal karşısında, Ünye İş Mahkemesi yetkili olamayacağından davanın yetki yönünden reddi gerekir. Bu cihet, dikkate alınmadan Ünye İş Mahkemesi'nce işin esası incelenerek karara bağlanması usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen kararın yukarıda gösterilen sebepten BOZULMASINA, bozma sebebine göre diğer hususların incelenmesine şimdilik gerek olmadığına 19.11.1985 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Geçim İndirimi Hadleri Yeniden Belirlendi

Satılmış Şahin
Hak-İş Mali Müşaviri

193 Sayılı Gelir Vergisi Yasasının 2361 sayılı yasa ile değişik şekliyle, Genel indirim ve Özel indirim değiştirilmiştir. Buna göre mükellefin günde 20, ayda 600, yılda 7200 TL.'si, evli ise eşi için günde 15 TL., ayda 450 TL., yılda 5400 TL. ve evli olanların her bir çocuğu için günde 5 TL. ayda 150 TL. yılda 1800 TL., hak ettiği ücretinden genel indirim olarak indirilmekte idi.

Yine aynı yasa ile yapılan değişiklikte özel indirim olarak, gerçek ücretlerin vergilendirilmesinde günde 150 TL., ayda 4500 TL., Yılda 54.000 TL. özel indirim olarak hak ettikleri ücretlerden düşülüyordu.

193 Sayılı Gelir Vergisi Yasası; 10.12.1985 tarihinde yayımlanan 1.1.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3239 sayılı kanunla bazı değişikliklere uğratılmış, yine bu yasa değişikliği ile işçileri, yani gerçek ücretle çalışanları kapsayan ve ilgilendiren özel indirim hatleri değişmiş olup, bu değişiklikle **1.1.1986 tarihinden itibaren Özel İndirim günde 200 TL., ayda 6.000 TL., yılda 72.000 TL. olarak değişmiştir. Gerçek ücretlinin kaç çocuğu olursa olsun, bekâr bir işçi ile üç çocuklu bir işçi aynı sayılarak her ikisinin de faydalanabileceği vergi muafiyet miktarı günde 200 TL., ayda 6.000 TL. ve yılda 72.000 TL. olacaktır. Bu yasa değişmeden önceki genel indirim miktarları uygulamadan kaldırılmış bulunmaktadır.**

3239 sayılı yasa ile yapılan yeni bir değişiklikte, bilindiği gibi eski uygulamalarda, sendikalara ödenen sendika aidatları gider olarak vergiden düşülmüyordu, bu değişiklikle **işçilerin sendikalara ödemiş buldukları sendika aidatı da Sigorta primi gibi vergi muafiyetinden faydalandırılacaktır.**

3239 sayılı yasaya bağlı olarak, vergi idarelerin: konu eden ve 1 nolu seri genel tebliğinde konu edilen, 84/8306 sayılı Bakanlar Kurulu kararınının 84/8857 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile değişik 7. maddesinde, kalkınmada öncelikli bölgelerde çalışan işçi ve memurların vergi indirimine esas olacak oranlar değiştirilerek, aşağıda ismi belirtilen merkez il merkezinde (Merkez İlçe) fiilen çalışanların gerçek ücretlerinin vergilendirilmesinde özel indirim nisbeti 4 kat diğer ilçelerde ise 5 kat olarak uygulanması esası getirilmiştir. 2'ci kalkınmada öncelikli bölgelerde illerin merkez ilçelerinde 3 kat, diğer ilçelerde 4 kat olarak değiştirilmiştir.

Ancak birinci derece kalkınmada öncelikli yörelerden olan Bingöl, Bitlis ve Hakkari merkez ilçeleri için özel indirim nisbeti 5 kat Batman ve Tatvan ilçeleri için 4 kat olarak uygulanması öngörülmüştür. İkinci kalkınmada öncelikli bölgelerden Arhavi, Hopa, Divriği, Merzifon, Osmancık, Suluova, Ayancık, Birecik, Suruç, Erbaa, Turhal ve Yerköy ilçeleri için özel indirim nisbeti merkez ilçeler gibi 3 kat olarak uygulanacaktır.

1. Birinci derecede Kalkınmada Öncelikli İller

1. Adıyaman
2. Ağrı
3. Bingöl
4. Bitlis
5. Diyarbakır
6. Gümüşhane
7. Hakkari
8. Kars
9. Mardin
10. Muş
11. Siirt
12. Tunceli
13. Van

2. İkinci derecede Kalkınmada Öncelikli İller

1. Amasya
2. Artvin
3. Çankırı
4. Çorum
5. Elazığ
6. Erzincan
7. Erzurum
8. Kastamonu
9. Malatya
10. Kahramanmaraş
11. Sinop
12. Sivas
13. Tokat
14. Şanlıurfa
15. Yozgat

Bundan sonraki yazımızda sakat işçilerimizi ilgilendiren sakatlık indirimi ile ilgili açıklamada bulunulacaktır.

Sendikal Birlik, Seviyeli Mücadele...

12 Eylül öncesi sayıları bini geçen işçi Sendikaları arasında kıyasıya bir kavga olduğu gerçeği herkesin malûmudur. Tabî, kavga, hayali üye kazanmak, yetki çalmak gibi maharetlerle sürüyor, bu amansız kavgadan azami ölçüde faydalanmaya çalışan bazı işverenler ise, kısıp kısıp gülerlek daha çok parsa toplamanın yollarını arıyorlardı.

Mevcut yasalar yürürlüğe girdikten sonra, yeni mevzuata uyum sağlayan sendika sayısı son istatistik itibarıyla 56'ya düştü. Bu sendikaların bir kısmı 34 yıllık Türk-İş, bir kısmı da 10 yaşındaki Hak-İş Konfederasyonuna üye bulunuyorlar.

Rekabetin sınırları mahfuz tutulmak kaydıyla, işçinin refahı esenliği için demokratik baskı gurubları olan sendikalar arası birlik ve dayanışmanın gerekliliği su götürmez bir gerçektir.

Ayrı görüşlerin sahibi olan her iki Konfederasyon arasında farklılıklar bulunması, medeni bir mücadele ortamının gelişmesi elbette tabîdir. Bu olgun görüş, Hak-İş'e aittir. Medeni, seviyeli bir mücadeleden yana olduğumuzu açıkça ve altını çizerek ifade ediyoruz.

Ne varki, aynı olgunluğu 34 yıllık yaşlı rakibi-mizde göremiyoruz. Zira, 12'Eylül'den sonraki gelişmeleri kaçırmadan takip edenler iyi bilirler ki, yeni yasalar çıkarken en büyük olmakla övünen Türk-İş, yalnız ben olayım diye arkasındaki binlerce işçiyi unutmuş "benlik ve teklik kumkumasına" girmiştir. Hak-İş ise, bu dönemde ağırbaşlı, cesur ve gür bir sesle çalışma yasalarının olabildiğince demokratik çıkmasına gayretle, sendikaları ortak tavır almaya davet etmiştir.

Türk-İş Y.H.K.'dan çekilme kararı almış, mevcut yönetim de ikinci üye çoğunluğuna sahip Konfederasyondan üye alma yönünde mevzuat değişikliğini gündeme getirmiştir. Bütün bu gelişmelere karşı yetkili kurullarımız "Hak-İş'in yedek stepne olmadığını güçler oranında temsil esasının getirilmesi gerektiği" tezini savunarak demokrat düşünme ve Sendikal birlik örneği vermiştir.

Hak-İş, çoğunlukta olmadıkları yerlerde yetki mücadelesine girilmemesini üye sendikalarına talimatlarlarken, rakip işçi kuruluşu, Hak-İş üyesi sendikaların yetkilerini engellemek için elinden geleni yapmış, hatta hiç üyesi olmadığı işyerlerinde dahi

itiraz edilmesini sağlamıştır. Bütün bu yapılanlar yetmiyormuş gibi, % 10'u aşan Hak-İş üyesi sendikaların üye sayılarına Mahkeme nezdinde itiraz ederek, çalışma hayatında Türk-İş hegemonyası kurmak ve tekel olmak istek ve özlemlerini de sergilemiş bulunmaktadır. Hak-İş, kimsenin şahsı ile uğraşmamayı prensip edinmişken, Türk-İş, Hak-İş üyesi sendika yöneticileri aleyhine bilgi toplayıp dosya tutarak gereksiz ihbarlarla işçiyi ve Hak-İş'i sindirme yolunu tercih etmiş görünmektedir. Ancak bilmelidirler ki korkunun ecele faydası yoktur.

Şimdilerde, Hak-İş'e bağlı sendika üyelerine asılsız, mesnetsiz, yalan ve iftira dolu, sahte imza ile mektuplar göndererek çalışan kesime gözdağı verilmek istenmektedir. Entrikalarla yetki aldıkları işyerlerinde ise, sendikasıız yada Hak-İş üyesi sendikalara bağlı işçilerin üyelik beyannamelerini reddedererek üyeliğe kabul etmemekte, sözleşmelere, yasaya aykırı olarak sözleşmeden yararlanmada sendikanın muvafakatı aranır şartı getirilip işçiyi cezalandırma yoluna gidilmektedir.

Hak-İş üyesi sendikalar, toplu sözleşme görüşmelerine işçi ile, işçi temsilcileri ve şube yönetimleri ile girerken, Türk-İş üyesi sendikalar değil işçiyi almak, çoğu zaman şube yöneticilerine rağmen sözleşmeler bağitlamakta, hatta 3 yıllık sözleşmenin 3.yıl zammını boş bırakarak sendikalarından ayrılmak isteyen işçiyi 3.yıl zammını almamakla tehdit etmektedirler.

% 10'u olmayan küçük sendikaların geçmiş döneme rahmet okuturcasına, patronlarla kucak kucaka sözleşme imzalanmasını belki yadırgamayız, ama; yetki belgesi almadan, işçiden habersiz, işçiyeye rağmen 2822 nin 16/2 sine göre sözleşme imzalamayı ve bunun adına da % 10 barajla sağlanan güçlü sendikacılık demeyi doğrusu yadırgar, ve sarı sendikacılıkla bunun arasındaki farkı merak ederiz.

Dostlarımız sık sık söylüyorlar; Demokrasi için, işçinin refahı için sendikal birlik şart. Bizde diyoruz ki, sendikal birlik seviyeli mücadele ile olur! Yoksa kör ile yatan şaşı kalkar.

İnanıyoruz ki sendikal birlik ve seviyeli mücadele, çalışma hayatında gerçek temsil ve hizmetin temel şartıdır.

Salim Uslu

Okuyucudan

Hak-İş'i Duyabilmek...

10 yılı geride bırakan Hak-İş'in, bir dergi ile çalışmalarını artık daha geniş kitlelere ulaştırması mümkün olmaktadır.

10 yıldır sendikal hayatımızda; önemli görüşler ortaya koyan, çalışmalar sergileyen Hak-İş, bugüne kadar bu çalışmalarını geniş kitlelere ulaştıramadığı için, yeterince duyulamamış, tanınamamıştır.

Günümüz insanının aktualitesini oluşturan kitle iletişim araçları -nedendir bilinmez- Hak-İş'in çalışmalarını gerektiğince duyurmaz. Yapılan önemli çalışmalar, öneriler ise belli bir çerçevenin dışına taşamaz. Hak-İş Dergisi, işte bu noktada daha bir anlam kazanmaktadır.

Artık, Hak-İş'in çalışmalarını ilk elden, kendi yayın organından duyabileceğiz.

Bu durum, 10 yıldır Hak-İş'in çalışmalarını takip eden bizler için önemli bir olay...

*Yunus Tener
İstanbul*

Hak-İş Dergisi'ne

Çalışma hayatında kendine has bir yorum getireceğini inandığım Hak-İş Dergisi'nin yayınlanmaya başlaması beni derecesiz sevindirdi.

Bugüne kadar; işçi, işveren ve çalışma hayatına kendi değer ölçülerimizle bakan bir sendikacılık hareketi ve bu hareketin yayın yoluyla geniş kitlelere duyurulması yeterince sağlanamamıştı. Meselâ, insanımızın aile plânlaması, doğum kontrolü gibi konulardaki hassasiyeti dikkate alınmadan sendikalar, Aile plânlaması vb. seminerler düzenliyorlar.

İşçi, işveren, çalışma hayatı gibi konularda, insanımızın değer yargılarından hareket eden düşüncelere ihtiyacımız büyük. Bu sahada sağlıklı tesbitler, çözümler; ancak, milletimizin yanında, onunla omuz omuza, yan yana olan insanlar eliyle ortaya konulabilecektir.

Hak-İş'in çalışma hayatında diğer sendikalardan çok farklı mesajlar, teklifler getireceğine inanıyorum. Bu nedenle derginize başarılar diliyorum.

*Abdullah Çeliktas
Ankara*

Hak-İş Marşı Yarışması

Hak-İş (Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu) marş yarışması düzenlemiştir.

- Yarışma herkese açıktır.
- Marşta; işçi hakları, emek, alınteri, iş, çalışma, hak birlik, dirlik gibi kavramlar işlenecektir.

- Yarışmada birinci gelen eser bestelenecektir.

- Yarışmada birinci gelen esere 200.000 TL ödül verilecektir.

- Birinciden onuncuya kadar dereceye giren eser sahipleri Hak-İş Dergisi'ne bir yıllık ücretsiz abone kaydedilecektir. Ayrıca çeşitli hediyeler verilecektir. Uygun görülen eserler ise, Hak-İş Dergisinde yayınlanacaktır.

Yarışmaya katılma için son tarih **30 Mart 1986**

Yarışmaya katılmak isteyenler, şiirlerini üç nüsha halinde, kısa biyografileriyle birlikte Hak-İş Dergisi Marş yarışması, Cihan Sk. No: 1/36 Sıhhiye-Ankara adresine göndereceklerdir.

Slogan Yarışması

İşçi hakları, emek, alınteri, iş çalışma, üretim, hak, birlik, dirlik gibi kavramlarını içine alan ve Hak-İş'in görüşlerini yansıtan sloganlarınızı en geç **30 Mart 1986** günü elimizde olabilecek şekilde dergimize gönderiniz. Beğenilen sloganların sahiplerine çeşitli ödüller verilecektir.

İşçi Arkadaş!

İşçi arkadaş nesin, sen nasıl şeysin.
Ağa mısın, paşa mısın, bey mısın?
Herkesin ağzında, dilden düşmezsin.
Biraz da sen konuş **İŞÇİ ARKADAŞ!**

Bellidir gelirin, giderin belli.
Dün yüze aldığın, bu gün yüzelli.
İçin kan ağlar, gözlerin nemli.
Ne diyeceksen de **İŞÇİ ARKADAŞ!**

Boş sözlerle doymaz, kimsenin karnı.
Mutfağında et, süt, yumurta var mı,
Kimseler aç mısın, tok musun der mi?
İster acından öl, **İŞÇİ ARKADAŞ!**

Zamlar vergilerle, yarış ediyor.
Katma değer önde, başta gidiyor.
Ev sahibi çoştı, yine zam diyor.
Ya artur, yada çık **İŞÇİ ARKADAŞ!**

Toplu konut fonu, vardı bilirsin.
Mesken kredisi, nasıl alırsın.
Buna güvenirsen darda kalırsın.
Ebedi kiracı ol **İŞÇİ ARKADAŞ!**

Dayan **İŞÇİ ARKADAŞ**, var ise gücün.
Tok bilmez diyorlar halini acın.
Yaşamakla ölmek, bir senin için.
İster yaşa, ister öl, **İŞÇİ ARKADAŞ!**

Nereye bu gidiş, böyle nereye.
Bir bardak çay çıktı otuz liraya.
Maaşın yetmez ise eğer kiraya.
Taksitle mezar bul **İŞÇİ ARKADAŞ!**

İşçi kesiminden **SEBAHATTİN ÇETİN**
Bordro mahkûmuyum işlerim cetin
Tüm işçi arkadaşlara selam ederim.
"Allah'a emanet" **İŞÇİ ARKADAŞ!**

*SEBAHATTİN ÇETİN
ÜLKER GIDA SANAYİ İŞYERİ TEMSİLCİSİ*

Genel Başkan Necati ÇELİK 15 gün içinde
3 ayrı toplantıda yaptığı konuşmada HAK-İŞ'in
1986 hedeflerini açıkladı

“1986 YILI EĞİTİM, TANITIM VE TEŞKİLATLANMADA HAMLE YILIMIZ OLACAKTIR”

19 Ocak 1986
İSTANBUL
Öz Gıda-İş Sendikası
Fatih Şubesi
1. Olağan Genel Kurulu
(Haberi İçeride)

26 Ocak 1986
KAHRAMANMARAŞ
Hizmet-İş Sendikası
Eğitim Semineri

(Haberi İçeride)

3 Şubat 1986
ANKARA
Basın
Toplantısı